

XXVII. évfolyam.

Budapest, 1928. január hó.

1. szám.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

6719

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 273—95.

TARTALOM.

Kovaliczky Elek dr. sátoraljaújhelyi kir. közjegyző: Az új örökösödési eljárás során a kir. közjegyző ügykörébe utalt tennivalókról.

Galánffy János dr. debreceni kir. közjegyző: Az osztrák közjegyzői nyugdíjtörvény és a mi tervezetünk.
Közlemények.

Az új örökösödési eljárás során a kir. közjegyző ügykörébe utalt tennivalókról.

Irta: *Kovaliczky Elek* dr. sátoraljaújhelyi kir. közjegyző.

Dolgozatomnak kettős célja van; egyrészt legalább megközelítőleg tájékoztatni kívánom kartársaimat azokról az új teendőkről, amelyek az új örökösödési eljárás rendjén reánk háramlanak, másrészt az ezzel járó többletmunkának pontos megállapításával az intéző körök előtt megakarom indokolni és alátámasztani azt a jogos álláspontunkat, hogy a díjszabás megfelelő módosítása nélkül az új törvénynek a gyakorlati életbe való átvitele leküzdhetetlen nehézségekbe fog ütközni, mert a többletmunka oly nagy arányú személyi és dologi kiadásokkal jár, hogy ezeket a közjegyzői irodák megfelelő jövedelemtöbblet biztosítása nélkül nem lesznek képesek fedezni.

A végrehajtási rendelettervezet 3. §-a értelmében a kir. közjegyző a halálesetek havi kimutatását átvizsgálni tartozik; az ő feladata tehát e tekintetben az ellenőrzés és nyilvántartás.

Nyilvántartandó, hogy az anyakönyvvezető minden egyes községre nézve külön-külön beküldte-e a kimutatás hónapját követően a következő hónap 8. napjáig az illető községnek, illetve Budapesten a kerület előjáróságának a havi kimutatást; ebben a havi kimutatásban a 12 éven aluli korban meghaltak lakóhelyét és szüleik nevét is fel kell tüntetni annak megemlítésével, hogy a szülők élnek-e vagy meghaltak. Ha az anyakönyvi kerületben több királyi közjegyző működik, minden meghaltak utolsó lakását fel

kell tüntetni; a havi kimutatásnak egy példánya az előjáráságnál marad, minden közjegyzőnek, akinek működési köre az anyakönyvi kerületre kiterjed két-két példány, a kir. adóhivatalnak pedig egy példány küldendő.

A községek (Budapesten kerületi előjáróságok) a havi kimutatást a hó 15. napjáig a kir. járásbiróságok helyett az illetékes kir. közjegyzőhöz terjesztik be és pedig minden községre vonatkozólag kettőt. Ellenőrzés tárgya tehát, hogy a község minden hó 15-ig ezeknek a rendelkezéseknek eleget tett-e.

Ellenőrzendő továbbá, hogy a havi kimutatásban előforduló halálesetekre nézve beérkezett-e a halottkém jelentése, illetve az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 43194/1895. I. M. számú rendelethez csatolt első minta „Észrevételek“ rovatában megjegyezte-e a községi előjáróság, hogy a haláleset felvételére hivatott közeg mikor vette át a halottkém jelentését. Ha halottkém jelentés valamelyik halálesetre vonatkozólag be nem érkezett, pótolta-e az előjáróság ezt a hiányt, illetve beszerezte-e e helyett az anyakönyvvezetőtől a vonatkozó halotti anyakönyvi kivonatot, illetve kiadta-e ezt a haláleset felvételre hivatott közegnek, mikor adta ki és ennek megtörténtét bejegyezte-e az „Észrevételek“ rovatába.

További ellenőrzés tárgya: lehetnek halálesetek, melyek az anyakönyvvezető havi kimutatásában nem fordulnak elő, ellenben a halottkém jelentése a községi előjárósághoz beérkezett, ezeket a haláleseteket köteles a községi előjáróság a havi kimutatásba pótlólag bejegyezni és egyidejűleg az anyakönyvvezetőnek tudomására hozni.

Ha a községi előjáróság a hó 15-ig jelentést tesz az akadályokról, hogy miért nem küldte be vagy küldi be a törvényes határidőre a havi kimutatást, — ezt a jelentést a kir. közjegyző rövid határidőre nyilvántartásba tartozik venni; ellenőrzendő a községi előjáróság arra nézve is, vajjon beküldte-e a kir. közjegyzőhöz az anyakönyvvezetőnek azt az értesítést, hogy az előző hónapban haláleset az anyakönyvbe bejegyezve nem lett.

Ellenőrzendő, vajjon az „Észrevétel“ rovatban fel van-e tüntetve, ha valamelyik halottról a rendelettervezet 1. §-a szerint halálesetfelvételi ív nem készült. Nem veendő fel a halálesetfelvétel, olyan kiskorú haláláról, aki 12. életévét még nem töltötte be, aki

utolsó rendes lakhelyén halt el s halálakor még mindkét szülője — házasságon kívüli gyermek halála esetében pedig anyja életben van, ha valószínű hogy a kiskorú után vagyon nem maradt, vagy pedig sem hatóság, sem bárki más a haláleset felvételét nem kívánta. Ellenben felveendő a haláleset, ha a 12 éven aluli kiskorú nem az utolsó rendes lakhelyén halt meg, vagy halálakor csak egyik szülője van életben, vagy házasságon kívüli gyermeknél az anya nincs életben, ha valószínű, hogy utána vagyon maradt és ha valamely hatóság vagy bárki más a haláleset felvételét kívánja.

A rendelettervezet 3. §-a értelmében a kir. közjegyző köteles a halálesetek havi kimutatását átvizsgálni és az „Észrevétel“ rovatba a hagyatéki napló azt a számát bejegyezni, amely alatt a halálesetfelvételi ívet kezeli; bejegyezni tartozik ugyanide a bírósági ügyszámot is, ha erről értesül.

A havi kimutatások, amelyeket a községi előjáróságok a kimutatás hónapját közvetlenül követő hónap 15. napjáig az illetékes kir. közjegyzőnek beküldeni tartoznak, — hivatalos iratoknak tekintendők, mint ilyenek nézetem szerint a kir. közjegyző ügykezelésében iktatás tárgyát kell, hogy képezzék és hivatalos számmal látandók el; a havi kimutatások gondos ellenőrzése és elintézése nagy munkával és minden valószínűség szerint nagy levelezéssel fog járni, amely munkát hivatalos szám nélkül és hivatalos kezelés nélkül rendesen elvégezni nem lehet.

A kamaraközi értekezletnek erre vonatkozó javaslata a következő: a havi kimutatásokat nem kell külön iktatni, hanem havonként külön csomóban őrizni. A csomók iratborítékát és a beléjük helyezett minden egyes kimutatást „Hk.“ jellel, az évszámmal és a vonatkozó hónap római számával kell ellátni; a csomóra és a kimutatásokra mindig azt a hónapszámot kell írni, amely a halálozás hónapja és nem a beérkezés hónapját. A közjegyző azután saját használatára a községeket vagy alszámokkal, vagy a község nevéből alakított betűcsoporttal jelölheti meg. Szerény nézetem szerint a kamaraközi értekezletnek fentebb ismertetett javaslata különösen a vidéken ahol többnyire több, sokszor igen sok község tartozik egyes közjegyzőkhöz a gyakorlatban nehézkesnek fog bizonyulni; így például a hozzám tartozó 49 községgel alszámokkal levelezni, betűcsoportokat alakítani eléggé komplikált eljárás lenne.

A kamaraközi értekezlet javaslatával szemben az én javas-

latom az volt, hogy a hagyatéki naplóban „Havi kimutatások“ vezérszó alatt a havonként beérkező havi kimutatások és nemleges jelentések egy számmal iktattassanak és havonként összegyűjtött csomókban őriztessenek; a minden hónapban beérkező havi kimutatások egy-egy számot kapnak, ezen szám alatt folytatandó le a netán szükséges levelezés a bírósággal, előljáróságokkal stb.; a hagyatéki napló második rovata tehát lenne: „A halálesetfelvételi ív és egyebek;“ minthogy az én javaslatom szerint minden hónapban csak egy számmal terheltetnék meg a havi kimutatások ügyében a hagyatéki napló, nem áll meg az az ellenvetés, hogy túlságos lenne a naplónak megterheltetése és hogy a bírósághoz benyújtandó negyedévi jelentéshez szükséges lemásoltatása sok munkával járna.

Mire ez a dolgozatom szaklapunkban megjelenik, ez a kérdés már minden valószínűség szerint el lesz döntve.

A rendeletervezet 3. §-ához.

Mikor köteles a haláleset felvételre hivatott közeg a halálesetet felvenni és beterjeszteni? Az 1894. évi XVI. t. c. 20. §-a helyébe lépő 1927. évi IV. t. c. 3. §-a értelmében a halálesetet felvevő hivatalos közeg köteles a halálesetfelvételi ívet az elhalálozást tudató halottkémi jelentés vételétől, — holtnak nyilvánítás, vagy a halálozás tényének birói ítélettel való megállapítása esetén a hagyatéki bíróság rendeletének vételétől számítandó 8 nap alatt, a 7. §. 7. bekezdése szerint illetékes kir. közjegyzőhöz elküldeni.

A kir. közjegyző köteles tehát ellenőrizni a havi kimutatásban felvett minden egyes halálesetre nézve, hogy

a) a halottkém,

b) a községi előljáróság,

c) a haláleset felvételre hivatott közeg, eleget tett-e a fenti kötelességének. Ha a halálesetfelvételi ív a törvényes határidőben be nem érkezett, — felhívja a halálesetfelvevő közeget póthatáridő kifizésével, amely nyilvántartandó, — a mulasztás pótlására. Ennek a póthatáridőnek elmulasztása esetén a kir. közjegyző kötelessége nyomban előterjesztést tenni a bíróságnak a pénzbírság kiszabása iránt. Ugyan csak külön jelentést tartozik a bíróságnak tenni akkor, ha valamelyik községből a havi kimutatás be nem érkezett, ha az előbb említett póthatáridő alatt sem terjesztették be a halálesetfelvételi

ívet, vagy olyan szabálytalanságot észlel, mely haladéktalan bírósági intézkedést tesz szükségessé. A kir. közjegyző kötelessége az anyakönyvvezető vagy a halottkém mulasztásait vagy szabálytalan eljárását is a bíróságnak bejelenteni.

A régi végrehajtási utasítás 3. §-a a rendeletervezet 3. §-ával hatályon kívül lévén helyezve, nincs intézkedés arra nézve, hogy a mulasztó községi előljárósággal szemben milyen megtorló eljárás követendő. A régi rendelet szerint a járásbíróság ilyenkor az illetékes felettes közigazgatási hatósághoz tesz jelentést; valószínű, hogy az új végrehajtási rendelet is így fog intézkedni. Az egész örökösödési eljárás alapja azon múlik, hogy a községi előljáróság rendszeresen eleget tesz-e fentközülrít kötelességeinek, mert ha a halottkémi jelentést ki nem adja haladéktalanul a halálesetfelvételre hivatott közegnek, megakad az egész eljárás. Ha vissza is áll a régi jogállapot és akár a kir. járásbíróság, akár mi közjegyzők fogunk a község felettes közigazgatási hatóságának jelentést tenni, kérdés lesz-e ennek fogantaja.

A rendeletervezet 4. §-ához.

Holtnak nyilvánítás, vagy az elhalálozás tényének birói ítélettel megállapítása esetén a halálesetfelvétel elrendeléséről az a kir. közjegyző kap értesítést, akihez majd a halálesetfelvételi ív beküldendő. A határozat végrehajtását a kir. közjegyző ellenőrzi. Kérdés, hogy hová iktassuk ezeket a határozatokat. A kamaraközi értekezlet megállapodása szerint ez a határozat a havi kimutatás csomójában kezelendő, azon hónap csomójában, amelyben az értesítés érkezett. (Az én ezzel ellenkező javaslatom szerint ezek a határozatok a hagyatéki naplóban iktatandók.) A közjegyző köteles az ilyen értesítéseket nyilvántartásba venni.

A rendeletervezet 5. §-ához.

A hagyatéki bíróság a külföldön elhalt egyén halálesetfelvételének elrendeléséről a kir. közjegyzőt értesíti, akihez a felveendő halálesetfelvételi ívet be kell terjeszteni; a kir. közjegyző kötelessége a határozat végrehajtásának ellenőrzése, erre nézve tehát nyilvántartást kell vezetni.

A rendeletervezet 6. §-ához.

Némi eltérés van a régi rendelet 7. §-ával szemben a köz-

jegyző kötelessége a halálesetfelvételnek megvizsgálása ebből a szempontból is, tudniillik, amíg a mostani jogállapot szerint a halálesetfelvételek rendszerint az elhunyt lakásán teljesítendők, ezzel szemben a rendelettervezet szerint a halálesetfelvétel minden esetben az örökhagyó rendes lakhelyén, a meghaltak lakásán teljesítendő, a haláleset felvevő közeg köteles az örökhagyó családjának, a házbeli és a viszonyokkal ismerős más személyeknek meghallgatásával, valamint a rendelkezésre álló hivatalos adatoknak felhasználásával felvenni a halálesetet, sőt hivatalos uton is kinyomozni bizonyos körülményeket, pl. azt, hogy maradt-e végrendelet.

A rendelettervezet 7. §-ához.

Újabb nagy felelőséggel járó munkateher hármlik ránk kir. közjegyzőkre azzal, hogy a R. 14. §-ának 5. bekezdése értelmében a készpénz, a kötvények, értékpapírok, ékszerek és drágaságok a halálesetfelvétellel egyidejűleg a kir. közjegyzőnek küldendők be, aki köteles a beküldött pénzt és értékeket őrizetbe venni és az 5. minta szerinti letéti naplóba bevezetni és a letéti napló számát a letétre vonatkozó minden iratra rávezetni.

Ellenőrzendő, a halálesetfelvételi ív a tekintetben is, hogy a halálesetfelvételi ív végén az aláírásokat megelőzőleg ki van-e téve a felvétel helye és ideje, továbbá aláírták-e az érdekeltek, vagy, hogy ha ilyenek nincsenek, — a tanúk.

Különösen fontos a biztosítási intézkedések felülbírálása, a halálesetfelvétel előtt (R. 4. §.) és a halálesetfelvétel alkalmával (R. 12. és következő §§.) A Novella 4. §-ának 4. pontja értelmében ha a közjegyző úgy találja, hogy a biztosítási intézkedések elrendelése, kiegészítése, vagy más bírósági intézkedés szükséges, a halálesetfelvételi ívet az ügyre vonatkozó esetleges egyéb iratokkal együtt haladéktalanul a bírósághoz terjeszti be.

Egészen új és nekünk szokatlan munkakör hármlik ránk azzal, hogy a biztosítási intézkedéseket felül kell bírálnunk. Nagyon alapos tanulmány tárgyává kell tehát tennünk az alaptörvény 10. 14. és 15. §§-ait és a vonatkozó R. 4. 12. és következő §§-ait; a közjegyző bírálja felül, hogy

a) elrendelendők-e egyáltalában a biztosítási intézkedések,

b) elegendők-e az esetleges foganatosított biztosítási intézkedések, vagy

c) nem szükségesek-e esetleg más bírósági intézkedések. Nézetem szerint megnehezíti ezt a munkát az a körülmény, hogy a R. 15. §-a szerint a haláleset felvétele alkalmával megtett biztosítási intézkedésekről a halálesetet felvevő közegnek nem kell külön jegyzőkönyvet felvenni, sőt külön jelentést sem kell tennie, csupán a halálesetfelvételi ívben kell a biztosítási intézkedések megtételét felemlíteni. A R. erre vonatkozólag nem intézkedik elég gondosan. A haláleset felvétele előtti biztosítási intézkedésekről minden esetben rövid jegyzőkönyvet kell felvenni, amely a halálesetfelvételi ívhez csatolandó.

A cél a hagyatéki vagyontárgyak elrejtésének, eltitkolásának, elidegenítésének, vagy elértéktelenedésének veszélyét elhárítani. Tehát megvizsgálandó, van-e az elhunyt lakásán valaki, akire a hátrahagyott vagyont megnyugvással bízni lehet. Ha ilyen egyén nincs, de van az elhalálozás helyén házastárs, önjogú leszármazott, vagy más közeli rokon, vagy vagyonkezeléssel megbízott meghatalmazott, akkor ezeknek a személyeknek felügyelete alá helyezendő a vagyon; kiskorú vagy gondnokság alatt álló személy érdekeltisége esetén a közgyám felügyelete rendelő el. De még a hagyatéki vagyonnak felügyelet alá való helyezése esetén is feltétlenül zár alá kell venni azokat az ingóságokat, amelyek akár minőségüknél, akár a fennforgó különös körülményeknél fogva még így is veszélynek vannak kitéve; ide tartoznak különösen a készpénz, a kötvények, értékpapírok, ékszerek, drágaságok. A zár alá vételnek módja a R-ben részletesen szabályozva van.

A haláleset felvétele alkalmával foganatosítandó biztosítási intézkedések tárgyában meg kell különböztetni azokat az eseteket, amelyekben a biztosítási intézkedés elmaradhat; elmaradhat, ha van házastárs, önjogú leszármazott, más közeli rokon vagy olyan vagyonkezeléssel megbízott alkalmazott, akinek felügyelete alatt a hagyatéki javakat meg lehet hagyni. Ha ilyen személy nincs, következik a biztosítási intézkedésnek az a neme, mely szerint a hagyatéki vagyon más megbízható személy felügyelete alá helyeztetik.

Egészen más az eljárás azonban akkor, ha az örökösök között kiskorú, vagy gondnokság alá helyezett személy van, akinek törvényes képviselője nincs, vagy nincs jelen, ha valamelyik örökös ismeretlen helyen távol van, vagy bár ismert helyen, de külföldön

tartózkodik, vagy olyan elmebeteg, siketnéma, vagy gyengeelméjű van, aki gondnokság alá lenne helyezendő, vagy ha az elmebeteg ideiglenes gondnoka nincs jelen, végül ha a valószínű örökösök vagy utóörökösök közül valaki a biztosítási intézkedéseket kéri. Ezekben az esetekben azokat a hagyatéki vagyontárgyakat, amelyek minőségüknél vagy a fenforgó különös körülményeknél fogva veszélyeztetve vannak, — minden esetben zár alá kell tenni, — ellenben a hagyatéknak nem veszélyeztetett része felügyelet alá helyezendő.

A rendelettervezet 9. §-ához.

Azok a hivatalos könyvek, amelyeket ezen §. értelmében a közjegyzőnek vezetnie kell a következők:

1. a hagyatéki napló, rövidítve „Hn.“
2. a hagyatéki ügykönyv rövidítve „Hük.“
3. az örökösödési és hagyományi bizonyítvány naplója, rövidítve: „Öbn.“

Megjegyzések a hagyatéki naplóhoz.

A rendelettervezethez mellékelt mintának 4. rovata „Az elhalálozás helye és ideje“ összevonható a 3. rovattal, a 6. rovat „A mellékletek megnevezése“ felesleges, ellenben szükséges egy rovat a „Hük.“ szám részére, egy rovat a letétnapló száma részére és egy rovat az Öbn. szám részére. „A kir. közjegyző intézkedései“ című rovat helyett irandó: „A kir. közjegyző befejező intézkedései.“

Nézetem szerint tehát a helyesen szerkesztett és a gyakorlati életnek megfelelő hagyatéki naplónak következők lesznek a rovatai:

1. Iktatószám. Beérkezés napja.
2. A betérjesztő megnevezése.
3. Halálesetfelvétel és egyéb iratok.
4. Az elhalt neve s lakhelye. Hol és mikor halt el.
5. Letétnapló száma.
6. Hük. száma.
7. Öbn. száma.
8. A kir. közjegyző befejező intézkedései.
9. Megjegyzések.

Megjegyzések a hagyatéki ügykönyvhöz.

Ennek a könyvnek rovatai a következők lesznek:

1. Iktatószám. Bejegyzés ideje.
2. Örökgyó neve és lakhelye; elhalálozásának helye és ideje,
3. Hagyatéki napló száma.
4. Letétnapló száma.
5. Befejező intézkedések időpontja.
6. A hagyaték betérjesztésének időpontja. Két alrovattal: Gyámhatósághoz. Birósághoz.
7. Megjegyzések. (Jó széles rovat.)

Megjegyzések az örökösödési bizonyítványi naplóhoz.

A következő rovatok szükségesek:

1. Folyószám. Az érkezés időpontja.
2. A kérelmező neve és lakhelye.
3. Két alrovattal: az egyikben, örökgyó neve és lakhelye, a másikban: elhalálozásának helye és ideje.
4. Hagyatéki naplószám.
5. Letétnaplószám.
6. Befejező intézkedés időpontja.
7. Betérjesztés a bírósághoz.
8. Megjegyzések. (Jó széles rovat.)

A kamaraközi értekezlet megállapodásai szerint a hagyatéki naplóba bevezetett azokhoz az ügyekhez, amelyekben bármely az örökösödési eljárást megelőző intézkedés szükséges, — a Hük. és Öbn. ügyekben pedig kivétel nélkül minden ügyről tartós papírból iratboríték készítenő. Külső oldala tartalmazza a hagyatéki naplószámot, a hagyatéki ügykönyvi számot, az örökgyó nevét és lakhelyét, esetleg a hagyatéki díjak felszámítását részletesen és a történt fizetéseket, az utóbbi azonban ne legyen kötelező,

A borítékiven belülről alszámok alatt következnek a tett intézkedések rövid megjelölése a pontos kelettel, valamint a beérkezett értesítések és jelentések érkezési dátum szerint. Ha a hagyatéki napló ügy hagyatéki ügykönyvi vagy örökösödési bizonyítványi üggyé átalakul, az egész iratborítékot az iratcsomóval együtt át kell tenni a Hük. vagy Öbn. iratokhoz és ekkor a külső borítékon a Hn. szám áthuzandó és felébe a Hük. vagy Öbn. szám irandó.

Egységes névmutató, az örökösödési eljárás során a kir. közjegyző által vezetett könyvekhez és a birói megbízásokhoz.

Ez az egységes névmutató felöleli a Hn. Hük. Öbn. ügyeket, a végrendeleteket és a birói megbízásokat.

Rovatai a kamaraközi értekezlet megállapodása szerint a következők:

1. Név és lakás,
2. Hn. szám.
3. Hük. szám.
4. Öbn. szám.
5. Végrendeleti napló szám, rövidítve Vn. szám.
6. Birói megbízási ügykönyv száma.

Ha az örökösödési eljárás későbbi évben indul meg, vagy az Öb. kérvény későbbi évben adatik be, mint a halálesetfelvétel be van iktatva, akkor az örökhagyó nevét amaz évi mutatóba kell ugyan bevezetni, amely évben az eljárás megindult, de az ügyszámot ki kell tüntetni a mutató azon évében is, melyben az Hn.-ban előfordul, a megfelelő rovatban és a későbbi évszám jelzésével. Ugyan ez áll a végrendeletre is, ha a végrendelet későbbi évben kerül a közjegyzőhöz.

Ezen egységes névmutatónak kötelező előírása nem lenne tanácsos, mert a közjegyzői irodák hagyatéki ügyforgalma nagyon eltérő; tekintettel pedig arra, hogy a hagyatéki naplóra vonatkozó névmutató aránytalanul több helyet fog elfoglalni, mint a többi könyv, a legtöbb helyen célszerű lesz a hagyatéki naplóhoz külön névmutatót, ellenben a Hük. az Öbn. és Vn. könyvekhez egységes névmutatót vezetni; figyelembe kell venni ugyanis azt, hogy a hagyatéki naplóba az összes beérkezett halálesetfelvételek, tehát a vagyontalanok halálesetfelvétele is beiktatandó, ezer halálesetfelvételre alig fog esni tárgyalás alá kerülő vagy örökösödési bizonyítvánnyal rendezendő kétszáz hagyatéki ügy, amíg tehát a hagyatéki naplóba ezer örökhagyó nevét kell a névmutatóba feldolgozni, addig a többi könyvekbe történt bevezetések névmutatói feldolgozása aránylag csekély lesz.

A rendelettervezet előírja, hogy ha a hagyatéki ügy rendes tárgyalásos üggyé vagy örökösödési bizonyítványi üggyé alakul át, akkor úgy a halálesetfelvételi ívre, valamint az ezen ügyre vonatkozó összes iratokra rá kell jegyezni a vonatkozó Hük. számot,

illetve Öbn. számot. Ez teljesen felesleges megterhelése a közjegyzőnek, aminek a gyakorlati életben semmi haszna nincs.

A rendelettervezet 10 §-ához.

A kir. közjegyző hatáskörébe tartozik ellenőrizni azt, hogy a halálesetet felvevő közeg az elhalálozást tudató halottkémi jelentés átvételétől számított 8 nap alatt betérjeszti-e a halálesetfelvételt; mulasztás esetén erről a bíróságnak jelentést tesz; jelentést tesz akkor is, ha a kir. közjegyzőnek megkereséseit vagy rendelkezéseit ugyanez a közeg a halálesetfelvétel körüli kötelességeinek teljesítésére vonatkozólag késedelmesen, hanyagul, rosszul, vagy éppen nem teljesíti. A szükséges bírósági intézkedés tervezetének elkészítése ugyancsak a közjegyző dolga, ha pedig a bíróságoló végzés ellen előterjesztést adnak be, ezt a közjegyző a bírósághoz véleménynyilvánítással terjeszti vissza.

A rendelettervezet 11 §-ához.

A Novella 4. §-a értelmében a közjegyző köteles a halálesetfelvételi ívet haladéktalanul megvizsgálni és ezen törvényszakasz 1—4. pontjai esetében a vonatkozó egyéb iratokkal együtt esetleg az őrizetbe vett pénzzel és értékekkel együtt a járásbirósághoz betérjeszteni. A 2. pont szerint betérjesztendő a halálesetfelvételi ív, ha az örökhagyó nem utolsó rendes lakhelyén halt el, a törvény indokolása szerint nyilván azért, mert ilyen esetben az illetékesség lehet kétséges. A 3. pont szerint visszaterjesztendő a halálesetfelvétel akkor is, ha szóbeli végrendelet maradt vagy olyan írásbeli végrendelet, melyet az alaptörvény 24. §-ának 3. bekezdése illetve az új törvény 5. §-a szerint nem a közjegyzőnek kell kihirdetni; ez az eset akkor forog fenn, ha olyan halálesetfelvételi ívhez van végrendelet csatolva, melyet a bírósághoz azonnal vissza kell terjeszteni.

Ha a halálesetfelvételt nem kell a bírósághoz visszaterjeszteni, akkor a kir. közjegyző kötelessége a következőkről intézkedni:

- a) a halálesetfelvételnek netán szükséges kiegészítéséről,
- b) a beküldött pénz és értékek őrizetbevételéről és megfelelő elkönyveléséről;
- c) a haláleset következtében szükséges intézkedések vagy értesítések megtételéről;

A halálesetfelvételi közeg hatáskörébe nem eső ezen különös intézkedések vagy értesítések a következők:

1. amennyiben a R. 9. és 10. §§ ai szerint visszaszolgáltatandó rendjelek, érmek, rendi alapszabálykönyvek stb. vannak a hagyatékban és ezeket a halálesetet felvevő közeg a halálesetfelvételi ívvel együtt be nem küldte, a kir. közjegyző kötelessége intézkedni, hogy azok hozzá beküldessenek és köteles a beküldötteket megfelelő jelentés kapcsán a kir. Igazságügyminiszteriumnak illetékes helyre leendő juttatás végett beküldeni.

2. Értesíti az Igazságügyminiszteriumot azon személyek elhalálzásáról, akik valamely udvari hivatalt vagy címet viseltek, vagy kitüntetéssel bírtak.

3. Köteles értesíteni a törvényhatóságot a felsőház örökös jogú tagjának elhalálzásáról.

4. Köteles értesíteni a honvédelmi miniszteriumot az igazolványos altiszt elhalálzásáról.

5. Köteles értesíteni a csődbíróságot, ha az elhunyt ellen csődeljárás van folyamatban.

6. Ha az elhunyt bányavállalkozó volt, köteles értesíteni a bányahatóságot és egyúttal közölni a bányamű számára esetleg kirendelt gondnok nevét.

7. Ha az elhalt személyéhez kötött valamely jogot gyakorolt vagy személyéhez kötött foglalkozást vagy ipart üzött (gyógyszertári jog, kézizálogkölcson üzlet, állami egyedárúsági engedély, kivándorlás közvetítése, dohánytermelési vagy italmérési engedély stb.) köteles a kir. közjegyző a halálesetről a jogot engedélyező hatóságot értesíteni.

8. Ha az elhunyt ügyvéd vagy közjegyző volt, az 1886. VII. t. c. 15. §-ában említett intézkedéseket nem a kir. közjegyző, hanem a kir. járásbiróság teszi meg, e részben tehát a Rt. hiányos.

9. A közjegyző kötelessége külföldinek haláláról az Öe. 107. §-ának rendelkezése szerint a külföldi állam konzuli hatóságát értesíteni akkor is, ha a hagyaték kiadásának nincs helye.

10. Köteles intézkedni, hogy a végrendeletet birtokában tartó hatóság a végrendeletet hozzá vagy a hagyatéki bírósághoz küldje el, a magánfelet pedig aki a végrendeletet őrzi, figyelmezteti a végrendelet beszolgáltatására vonatkozó kötelezettségére.

11. Köteles továbbá a kir. közjegyző annak az örökhagyónak

halálesetfelvételi ívét, aki a budapesti I—III. kerületi járásbiróság területén halt meg és a központi kir. járásbiróság területén lakott, vagy pedig a központi járásbiróság területén halt meg és az I—III. kerületi járásbiróság területén lakott, — az ügy áttétele végett a járásbiróságnak bemutatni.

12. Köteles a közjegyző annak az örökhagyónak halálesetfelvételi ívét, aki után a hagyatéki tárgyalásra nemő, hanem a hagyatéki bíróság területén működő más közjegyző hivatott, ehhez a közjegyzőhöz, vagy a bírósághoz beküldeni.

Kiemelendő, hogy ha a törvény értelmében a halálesetfelvételi ív a bírósághoz nyomban beterjesztendő, — az előző pontokban jelzett különös intézkedéseket, értesítéseket, ez esetben is köteles megtenni és csak azokat hagyhatja el, amelyek a halálesetfelvételi ív beterjesztését késleltetnék; de ebben az esetben is köteles a bíróság figyelmét a még szükséges intézkedésekre felhívni.

A közjegyző köteles a R. 26. §-ában említett értesítéseket ha azokat a halálesetet felvevő közeg a törvény 17. §-ának 1. bekezdése értelmében megtenni elmulasztotta, — elvégezni vagyis ügyvéd, vagy kir. közjegyző elhalálzásáról az illetékes ügyvédi, illetve közjegyzői kamarát értesíteni és ha az elhunyt hivatalos pénzeket, közpénztárt, vagy pénzalapot kezelő, avagy nyilvános jellegű iratok őrzésével járó hivatalt, gyámi vagy gondnoki tisztet viselt, — köteles elhalálzásáról a felügyeleti jog gyakorlására hivatott hatóságot értesíteni és mindezek megtörténtét a haláleseti ívben megjegyezni.

Az Öen. 4. §-a értelmében annak utána, hogy a kir. közjegyző a halálesetfelvétellel kapcsolatos teendőket elvégezte, — köteles az általa felvett, nála letett, vagy hozzá beküldött vagy neki átadott írásbeli végrendeletet kihirdetni. Ezzel a hirdetéssel a következő teendők járnak. Köteles a közjegyző a végrendelet kihirdetésére kitézött határnapról a tudvalevő érdekelteket értesíteni, ha a bíróság székhelyén laknak vagy tartózkodnak, vagy ugyanott lakó képviselőjük van.

A végrendelet kihirdetéséről az alaptörvény 29. §-a szerint jegyzőkönyvet kell felvenni; a kihirdetett végrendeletet eredetiben az általa felvett vagy nála letett végrendeletet pedig hiteles másolatban, végül köteles a kihirdetésről felvett jegyzőkönyv hiteles másolatát elkészíteni és a járásbirósághoz beterjeszteni, megjegyez-

vén, hogy a kihirdetési záradék magára a végrendeletre feljegyzendő és a záradék a kir. közjegyző által szabályszerűen aláírandó és lepecsételendő. Köteles továbbá az alaptörvény 34. §-a értelmében a végrendeletben részesített személyeket, beleértve a hagyományosokat is, ha lakhelyük tudva van vagy könnyen kipuhatolható, a végrendelet kihirdetéséről értesíteni. Ha kiskorú vagy gondnokság alatt álló vagy távollevő személy, méhmagzat, vagy még meg nem született utóörökös van érdekelve, a végrendelet hiteles másolatát megküldi a gyámhatóságnak. Ha végrendeleti végrehajtó van megnevezve, ez a végrendelet kihirdetéséről oly utasítással értesítendő, hogy a megbízás elfogadása iránt záros határidő alatt nyilatkozzék, ha pedig még létesítendő alapítvány van részesítve és végrendeleti végrehajtó nincs, — a kir. közjegyző az alapítványnak a jogosult képviselő felleptéig való képviselőre gondnokot rendel. Köteles továbbá a 31300/1921. I. M. sz. rendelet 3. §-a értelmében a végrendelet hiteles másolatát az állampénztárhoz beküldeni. Ha az alaptörvény 24. §-a illetve a novella 5. §-a értelmében végrendeletet adnak át a kir. közjegyzőnek, köteles erről a jelentkező féllel jegyzőkönyvet felvenni.

A Rt. 15. §-a értelmében a közjegyző a nem általa felvett, hanem hozzá egyéb uton került végrendeletekről külön naplót és betűsoros mutatókönyvet vezet, melybe a végrendeletek a beérkezés időrendjében beiktattnak.

A kamaraközi értekezlet ennek a végrendeleti naplónak rendszeresítését szükségesnek tartotta azzal a változtatással, hogy a kir. közjegyző úgy a hozzá más által haláleset után bemutatott végrendeletekről, valamint az általa felvett vagy nála letett és a haláleset után ugyancsak általa mint illetékes kir. közjegyző által kihirdetett végrendeletekről olyan végrendeleti naplót vezessen, melynek címe legyen „Jegyzék a kir. közjegyző által kihirdetett végrendeletekről“ és melyben egy külön rovat legyen következő felirattal: „a kir. közjegyző által felvett, vagy nála letett végrendelet saját ügyszám.“ A kamaraközi értekezlet azzal indokolja ezt a módosítást, hogy jogszolgáltatási szükségesség, hogy megállapítható legyen, vajon valamely örökhagyó után kihirdettetett-e, hol és mikor a végrendelet és ezért úgy a bíróság, mint a kir. közjegyző által a kihirdetett végrendeletekről jegyzék vezetendő; a kamaraközi értekezlet szerint nem helyes tehát, hogy a Rt. 15. §-a szerint a közjegyző csak a hozzá a haláleset után más által bemu-

tatott végrendeletekről vezessen naplót és mutatókönyvet és nem egyúttal az általa felvett, vagy nála letett és a haláleset után ugyancsak általa mint illetékes közjegyző által kihirdetett végrendeletekről is; a kamaraközi értekezlet nem látja ennek semmiféle indokát és nem helyes, hogy ilyen módon lesznek kihirdetett végrendeletek, amelyek semmiféle jegyzékben elő nem fordulnak.

Nézetem szerint a miniszteri tervezethez mellékelte minta „A kir. közjegyző kezére került végrendeletekről“ helyesebb, mint a kamaraközi értekezlet erre vonatkozó jegyzéke; helyesebb azért, mert a közjegyző által felvett, vagy annál letétbe helyezett végrendeletekről a közjegyzői törvény értelmében úgy is vezetünk „Betűsoros jegyzéket“ amely jegyzék „Észrevételek“ rovatába a kihirdetés tényét eddig is bejegyeztük; épp úgy bejegyeztük a kihirdetés tényét a végrendeletéről szóló letétkönyv „Észrevételek“ rovatába. Ennélfogva teljesen feleslegesnek tartom a kamaraközi értekezlet által proponált „Jegyzéket.“ Az Igazságügyminisztérium fogja most már eldönteni a végrendeleti naplónak végleges rovatát; megjegyzendő azonban, hogy egyik rovatában minden esetre feltüntetendő lesz a hagyatéki ügynek ügykezelési száma és pedig a Hn. szám, a Hük. szám és Öbn. szám.

A helyesen megszerkesztett végrendeleti naplónak tehát a címe lesz „Napló a kir. közjegyző kezére került végrendeletekről“ (Vn. szám.)

Rovatai pedig a következők:

1. Folyó iktatószám.
2. A végrendelet érkezésének időpontja.
3. A betérjesztő neve és lakhelye.
4. A végrendelező neve, volt lakhelye, az elhalálozás helye és ideje.
5. A végrendelet kelte.
6. A kihirdetés ideje.
7. A hagyatéki ügynek ügykezelési száma, (három alrovattal) Hn. szám, Hük. szám. Öbn. szám.
8. A tett intézkedések.

A végrendelet kihirdetéssel kapcsolatban a Rt. 17. §-a illetve a R, 33. §-ának 3. bekezdése értelmében még az a terhes munka is hárul a kir. közjegyzőre, hogy a közintézeteket érdeklő végrendeletek kihirdetéséről a közalapítványi kir. ügyigazgatóságot a

végrendelet vonatkozó része kivonatos másolatának közlése mellett értesíteni kell; római és görög-katholikus, valamint görögkeleti lelkész és segédlelkész végrendelete pedig hivatalból hitelesített másolatban az illetékes egyházmegyei hatóságnak megküldendő.

Abban az esetben, ha a végrendeletet, ideértve a szóbeli végrendelet tanúinak kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvet, vagy az ilyen tanúk által kiállított feljegyzést a bíróság hirdeti ki, akkor is az alaptörvény 34. §-a szerint a bíróságra háramlott összes értesítéseket és felhívásokat a közjegyző végzi el.

Ha a végrendelet tartalmából az tűnik ki, hogy az alaptörvény 2. illetve 4. §-a értelmében hivatalból való eljárásnak van helye és a leltározás nem a közjegyző feladata, a közjegyző kötelessége a szükséges adatok közlése mellett erről a leltározásra hivatott közeget értesíteni.

A végrendeletre vonatkozó munkateljesítmények felsorolása után visszatérek a Rt. 14. §-ára, amely a R. 28. §-át hatályon kívül helyezi. Vonatkozik pedig ez a szakasz az örökösödési eljárás megindítására, a hagyatékhoz tartozó ingatlanokat illetően; e szerint a bíróságok, a közigazgatási hatóságok, a kir. közjegyzők és a községi előjáróságok minden tudomásukra jutott olyan esetről, melyben az örökhagyó hagyatékához ingatlan tartozik és tudomásuk szerint az örökösödési eljárás az örökhagyó halálától vagy a holtanak nyilvánító ítélet jogerőre emelkedésétől számított 3 hónap alatt meg nem indult, — értesíteni kötelesek az eljárásra illetékes kir. közjegyzőt, ha pedig ennek kilétét nem ismerik, azt a járásbíró-ságot, melynek területén az ingatlan fekszik. A közjegyző aki ilyen értesítést kapott, jogosítva van az örökösödési eljárást saját hatáskörében azonnal megindítani és a továbbiak iránt intézkedni, tehát a hagyatéki napló segítségével kikeresi irattárából a vonatkozó halálesetfelvételt, iratborítékot készít és a hagyatéki tárgyalás határnapját a lehetőség szerint akkor is azonnal kitűzi, ha a leltárt még nem kapta meg és akkor is, ha a leltározás iránt a községi vagy városi közeget már megkereste, ez esetben azonban a határnapot úgy kell kitűzni, hogy a leltár addig beérkezessen.

A Rt. 14. §-ának 2. bekezdésében foglalt ez a szabály nemcsak a 14. §. 1. bekezdése esetében, hanem általános szabályként a Rt. 29. §-ával összefüggésben minden esetben alkalmazandó.

A hagyaték leltározása.

Az alaptörvény 2. §-ának 1-4. pontjai esetében, amikor feltétlen hivatalból való eljárásnak van helye, a leltározó közeg köteles a bíróság illetve a kir. közjegyző rendeletének bevárása nélkül nyomban leltározni, kivéve amikor a halálesetfelvételi adatok szerint hagyaték nincsen, vagy a bíróság, a közjegyző, vagy a bírósági végrehajtó arról értesíti a községi közeget, hogy nem kell leltároznia, mert a bíróság másként intézkedett illetve mert a közjegyző a leltározást helyszíni felvétel nélkül maga végzi. A feltétlen hivatalból való eljárás esetein kívül tehát a községi közeg leltározást, pótleltározást vagy a leltár kiegészítését csak egy másik községi közeg vagy a kir. közjegyző megkeresése, vagy a bíróság intézkedése alapján teljesíthet.

Igen súlyos munkateher háramlik reánk közjegyzőkre a R. 34. §-ához hozzáadott 4—6. bekezdésekkel. A Rt. 18. §-a értelmében ugyanis, ha hivatalból való leltározás esete forog fenn és a hagyatékhoz ingatlan vagy telekkönyvbe bejegyzett jog tartozik és ha a közjegyző keresi meg leltározás iránt a községi közeget, meg kell neki küldeni az ingatlanokra vonatkozó és vagy általa vagy a telekkönyvi hatóság által hitelesített telekkönyvi kivonatot, kivéve azt az esetet, ha a telekkönyvi hatóság székhelye a közjegyző székhelyén kívül esik; kiemelendő azonban, hogy a közjegyzőkre rótt ezen munkateljesítmény elmulasztásának semmiféle sanctiója nincs, mert ha a közjegyző a telekkönyvi kivonatot a községi közegnek meg nem küldi, — a leltározó közeg kötelessége azt megszerezni.

Minthogy a főcél a hagyatéki ügynek minél rövidebb uton való rendezése, a kir. közjegyző minden olyan esetben, amikor belátása szerint a konkrét esethez képest ez célszerűnek mutatkozik a telekkönyvi kivonatok magá fogja beszerezni és ennek a kötelességének szívesen meg fog felelni.

A Rt. 18. §-ának a következő intézkedése, mely szerint: „a leltározó közeg intézkedik a kivonatok beszerzése iránt akkor is, ha a közjegyző vagy a bíróság hivatalból való megküldésére nem köteles,“ — nehezen érthető, ugyanis nincs meghatározva, hogy mely esetekben nem köteles a közjegyző vagy a bíróság a telekkönyvi kivonatot megküldeni; azt hiszem, hogy ezt úgy kell érteni, hogy amikor hivatalból való leltározásnak van helye, akkor a kir.

közjegyző tartozik a kivonatot beszerezni és megküldeni, amikor pedig nincs helye hivatalból való leltározásnak, akkor a közjegyző sem köteles a telekkönyvi kivonat beszerzésével foglalkozni. Kivánatos volna, az egész szakasz világosabb megszövegezése a félreértések és súrlódások elkerülése céljából.

Kiváló fontossággal bír a Rt. 18. §-ának utolsó bekezdése, amely alkalmas arra, hogy a hagyatékok kellő alaposággal és lehető gyorsasággal rendeztessenek és a hivatása magaslatán álló kir. közjegyző bizonyára igen sokszor fog azzal a jogaival élni, amelyet részére ez a szakasz biztosít. Joga van ugyanis minden hagyatékban kivétel nélkül, akár feltétlen hivatalból való eljárásnak van helye, akár kérelemre indul meg az örökösödési eljárás, akár pedig feltételes hivatalból való eljárásnak van helye, a hagyatékban érdekelteket a hagyatéki tárgyalás előtt bármikor meghallgatni saját működési köréről vagy székhelyéről maga elé idézni, más területen lakó érdekeltnek meghallgatás iránt pedig az illetékes kir. közjegyzőt megkeresni:

ha, ez a halálesetfelvételi ív kiegészítése kérdésében,

ha a pénznek vagy értékeknek őrizetbevétele kérdésében,

ha az általa készített, nála letett, hozzá beküldött vagy neki átadott végrendelet kihirdetése tárgyában,

ha a leltár felvétele végett, vagy esetleg telekkönyvi és egyéb adatok beszerzése iránt szükséges intézkedések megtehetése érdekében ez szükségesnek mutatkozik. Ezzel a célszerű intézkedéssel a hagyaték rendezése olyképen lesz előkészíthető, hogy az ügy egy tárgyalással befejezhető lesz.

Ha hivatalból való leltározás esete forog fenn, a halálesetet felvevő községi közeg oly javak leltározása végett, amelyek nem a halálesetfelvétel helyén vannak, közvetlenül megkeresi annak a községnek leltározó közegét, melyben a vagyontárgyak vannak. Erről a közvetlen megkeresésről a megkereső közeg értesíti azt a kir. közjegyzőt, akihez a halálesetfelvételi ívet betérjesztette. A kir. közjegyző kötelessége a leltározás teljesítésének nyilvántartása.

A Rt. 20. §-ához.

Ha a leltár kiegészítésének vagy pótleltározásnak szüksége a hagyatéki tárgyalás folyamán merült fel, ezt a munkát a kir. közjegyző ha az célszerűnek mutatkozik saját maga végzi el, vagy

pedig megkeresi e végből a hagyatéki vagyontárgyak helye szerint illetékes községi vagy városi közeget.

Mint ahogy előreláthatólag sokkal több esetben fogja a kir. közjegyző az új eljárás során a leltározást teljesíteni (illetve a pótleltárt felvenni vagy kiegészíteni) mint eddig, fokozott fontossággal bírnak reánk nézve a 43194/1895. számú végrehajtási utasításnak ide vonatkozó szakaszai, amelyek a 31300/1921. I. M. számú rendelettel kiegészítendők.

A leltár megkezdésének határideje 8 nap, amely határidő számítandó: a hivatalból való leltározás esetében a halálesetfelvétel iránti teendők befejezésétől, egyéb esetekben pedig a halálesetfelvevő közeg részéről történt közvetlen megkeresés esetében vagy a tárgyalással megbízott kir. közjegyző részéről történt megkeresés esetében a megkeresés vételétől, a bírósági intézkedés esetében pedig a bírósági rendelet vételétől.

A kir. közjegyző kötelessége annak ellenőrzése és nyilvántartása, hogy a leltározás a törvényes határidőn belül teljesítessék; a mai jogállapot szerint a leltár betérjesztése igen nagy késedelemmel történik, a mi feladatunk lesz tehát minden indokolatlan késedelemnek kiküszöbölése. Meg kell jegyeznünk, hogy a leltározáshoz a pénzügyi hatóságot is meg kell idézni, még pedig lehetőleg akkor is, ha a közjegyző a hagyatéki tárgyalás folyamán leltároz.

A telekkönyvi kivonatok és adatok beszerzéséről szóló 52. §. értelmében (régi végrehajtási rendelet) a leltározó közeg térítvény ellenében szerzi be a telekkönyvi kivonatot. Ezentúl a járásbíró vezetője helyett a térítvényt a kir. közjegyző tartozik kiállítani és az illető községi közegnek visszaküldeni. Ez megint sok munkával fog járni; — a kamaraközi értekezlet megfontolás tárgyává tette, hogy nem kellene-e egyáltalában a térítvény rendszert mellőzni, mert ez az eljárást megkönnyítené és gyorsítaná.

A Rt. 22. §-a szerint a telekkönyvi hatóság az örökös tulajdonjogának bejegyzését minden esetre szószerint (jogcim stb.) tünteti fel a telekkönyvi kivonatban, amely intézkedés különben már a 31300/1921. I. M. számú rendeletben is benfoglaltatik. A kamaraközi értekezlet e szakaszhoz igen fontos módosítást ajánlott, melynek elfogadásával igen sok baj és nehézség mellőzhető lesz;

kérte ugyanis a tulajdonostársaknak és a tulajdonaránynak fel-tüntetését. Mindnyájan tudjuk, hogy a tárgyaló felek a tárgyaláson legtöbbször nem tudják megmondani az örökhagyó többi tulajdo-nostársának nevét és jutalékának nagyságát, ami sok esetben lehetlenné teszi a különjegyzőkönyvek kiállítását vagy a vagyon-elkülönítési okiratok megszerkesztését.

A Rt. 23. §-a értelmében a leltár a leltározás helye szerint illetékes kir. közjegyzőnek küldendő be. Ha a halálesetfelvételi ivet nem az illetékes kir. közjegyzőhöz terjesztették be, a leltár beterjesztésénél az illetékes közjegyző nevét is lehetőség szerint közölni kell. A leltárt átvevő kir. közjegyző pedig köteles ha az eljárásra nem ő illetékes, a leltárt az illetékes közjegyzőhöz átteni, ennek kilétét szükség esetében tudakozódással köteles megállapí-tani, ha pedig ez tetemes idővesztést okozna, köteles a leltárt a hagyatéki bírósághoz beküldeni.

Kiemelendő a Rt. 24. §-a szerint, hogy a leltárt rendszerint két példányban és ha kiskorú, gondnokság alá helyezett vagy ismeretlen helyen távollévő személy van érdekelve és a halálesetet felvevő közeg a leltárt hivatalból vette fel, három példányban kell kiállítani; az első két példányt a kir. közjegyzőhöz, a har-madik példányt a gyámhatósághoz kell átteni; a közjegyzőnek szóló példányok „első példány“ megjelöléssel látandók el és ki-tüntetendő rajtuk, hogy a harmadik példányt melyik árvaszék kapta. A kir. közjegyző kötelessége lesz a leltározó közeg példány-kiállítási kötelességét hathatósan ellenőrizni.

A Rt. 25. §-a szerint a leltár felvételénél, kiegészítésénél és bemutatásánál tanúsított késedelem rendbirsággal büntetendő. A közjegyző kötelessége ha késedelmet észlel a bíróságnak haladék-talanul jelentést tenni és jelentésében javaslatot tehet az iránt is, hogy a bíróság a leltározást reá vagy bírósági végrehajtóra bizza. Ugyancsak rendbirság alkalmazandó, ha a leltározó közeg a ha-lálesetfelvételére vonatkozó póthatáridőt be nem tartja és általában a közjegyző megkeresésének teljesítésénél mulasztást követ el. A rendbirságot kiszabó bírósági végzés ellen ez esetben is elő-terjesztésnek van helye, amely a kir. közjegyzőhöz adandó be, aki azt véleményével tartozik ellátni és a bírósághoz beterjeszteni.

A Rt. 26. §-a szerint ha a leltározás 8 nap alatt meg nem kezdhető, továbbá ha a leltározás befejezése és a leltár bemutatása

a megkezdésétől számított 15 nap alatt nem történhetik meg, — a leltározó közeg köteles erről a késedelem okának tudtuladása mellett jelentést tenni, amely a kir. közjegyzőhöz esetleg a járásbírósághoz terjesztendő be. Rendbirságotól van helye, ha ezt a jelentést meg nem teszi, vagy a késedelmet kellően nem indokolja; a köz-jegyző kötelessége ezt nyilvántartani és a bírósághoz jelentést tenni. Igen valószínű, hogy ez igen sok munkánkba fog kerülni, mert az eddigi tapasztalatok szerint a leltár a legritkább esetben érkezik be a törvényes határidőben.

A Rt. 27. §-ához.

Hivatalból való leltározás esetén a leltárral együtt be kell küldeni a közgyámmal egyetértőleg megállapított halasztha-tatlan kiadások fedezésére nem szükséges készpénzt, továbbá a kötvényeket, értékpapirokat, ékszereket és drágaságokat, melyeket a közjegyző az ugynevezett hagyatéki letétnaplóba bevezet és a letétnapló vonatkozó számát a letétre vonatkozó minden iratra feljegyzi.

A kamaraközi megállapodás értelmében a „megjegyzések“ rovat előtt egy három részre osztott keskeny rovat állítandó be, amelyekben a vonatkozó Hn. Hük. és Öbn. számok az áttekint-hetőség szempontjából feltüntetendők. Miután letétek nemcsak a leltározás befejezése után és a leltár beterjesztésével kapcsolatban, hanem azt megelőzően is (R. 21. §. Ön. 4. §.) küldethetnek be a kir. közjegyzőhöz, a kibocsátandó végrehajtási rendeletnek ren-delkezni kell arra nézve, hogy a kir. közjegyző az ilyen módon hozzá beküldött értékeket is bevezesse a letétnaplóba.

A helyesen megszerkesztett hagyatéki letétnaplónak követ-kező rovatai lesznek:

1. Iktatószám és érkezés időpontja.
2. A beküldő neve és lakhelye.
3. Azon örökhagyó neve és lakhelye, akinek hagyatéki ügyé-ben az értékek beküldettek.
4. A beküldött értékek megjelölése.
5. Tett intézkedések.
6. ügykezelési szám, három alrovattal: a Hn. a Hük. és az Öbn. számok részére.
7. Megjegyzések.

A Rt. 29. §-ához.

A kamaraközi megállapodás értelmében a Rt. 14. §-ának 2. bekezdésében foglalt az a szabály, hogy a közjegyző a tárgyalás határnapját a lehetőség szerint akkor is nyomban kitűzi, illetve kitűzheti, ha a leltárt még meg nem kapta, — általános vonatkozásu olyan általános szabálynak tekintendő, amelyet minden egyes hagyatéki ügyben alkalmazni lehet. Épen ilyen általánosan alkalmazandó szabály az, amely az Rt. 15 §-ának utolsó bekezdésében ki van mondva, hogy t. i. a kir. közjegyzőnek jogában áll a hagyatéki tárgyalás kitűzése előtt a fentebb részletezett esetekben a hagyatékban érdekelteket bármikor meghallgatni és megidézni.

A közjegyző kötelessége és feladata a hozzá betérjesztett halálesetfelvételi iven, leltárak és egyéb iratok alapján megállapítani azt, hogy mely esetekben van örökösödési eljárásnak helye és ezekben az esetekben az örökösödési eljárás mihelyt lehet, sürgősen megindítandó és lefolytatandó.

Következő esetek fordulhatnak elő:

ha a halálesetfelvétel szerint az örökhagyó vagyontalan; a vagyontalanoknak ezen halálesetfelvételei az alábbiak szerint megállapítandó időben a bírósághoz terjesztetnek vissza.

ha feltétlen hivatalból való eljárásnak van helye és az ügy rendes örökösödési eljárássá alakul át, ez esetben a hagyatéki ügykönyvbe való átkönyvelést kell keresztül vinni;

ha feltételes hivatalból való eljárásnak van helye, vagyis ha ingatlan vagyon tartozik a hagyatékhoz és örökhagyó halálától számított 3 hónap alatt az érdekeltek valamelyike nem kérte az eljárás megindítását, sem pedig ugyanezen határidő alatt örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelmet sem terjesztettek elő; a hagyatéki eljárás hivatalból indítandó meg. Ez esetben tehát az ilyen hagyatéki ügy három hónapra a nyilvántartási naplóba vezetendő be és csak akkor kerül a hagyatéki ügykönyvbe, ha ez a határidő letelt;

végül, ha az alaptörvény 3 §-a értelmében az eljárás kérelemre indul meg, a kérvény beérkezéssel illetve az erre vonatkozó jegyzőkönyv felvételével az örökösödési ügy rendes eljárásos hagyatéki üggyé alakul át és a hagyatéki ügykönyvbe átkönyvelendő.

Külön megfontolás tárgyát képezi, hogy a Rt. 14. §-ának

2. bekezdésében foglalt szabály hogyan és mikor alkalmazandó feltétlen hivatalból való eljárás esetén, a feltételes hivatalból való eljárás esetén és az érdekeltek kérelmére meginduló eljárás folyamán; az is megfontolandó, hogy a Rt. 18. §-ának utolsó bekezdésében foglalt szabály alkalmazható-e a fenti esetek mindegyikében. Ezek a kérdések helyesen csak úgy dönthetők el, ha a Rt. vonatkozó két intézkedését összhangba hozzuk az 1927. évi IV. t. c. 12. §-ának utolsó bekezdésével, amely világosan utal arra, hogy bizonyos esetekben csak a 3 hónapi határidő letelte folytán tüzetik ki a hagyatéki eljárás. Nem lehet feltételezni, hogy a Rt. az örökösödési bizonyítvány kiadásának kérését lehetetlenné akarná tenni.

A halálesetfelvételi iven és leltárak alapján megállapítván, hogy mely esetekben van örökösödési eljárásnak helye, — a kir. közjegyző kitűzi a tárgyalást és erről a gyámhatóságot értesíti és amennyiben a gyámhatóság a halálesetfelvételi iv vagy leltár másodpéldányát meg nem kapta volna, — ezeket is köteles vele másolatban közölni. Kiemelem, hogy a Rt. az 1877. évi XX. t. c. 201. §-ára hivatkozással úgy intézkedik, hogy a gyámhatóság köteles a maga illetékességének vizsgálata nélkül gondnokot rendelni, ami határozottan előnyös lesz a jövőben az eljárás gyorsítása szempontjából.

Következik most már a hagyatéki bíróság ellenőrzése a kir. közjegyzővel szemben.

A Rt. az ellenőrzés gyakorolhatása célja érdekében elrendeli: hogy

1. a hagyatéki naplónak a megelőző második negyedévre vonatkozó részét hivatalból hitelesített másolatban minden naptári negyedév első 15. napján belül, tehát január, április, július és október 15. napjáig be kell terjeszteni a július-szeptemberi negyedévre vonatkozó hagyatéki naplót január 15-ig, az október-decemberi negyedévre vonatkozó naplót április 15-ig, a január-márciusi negyedévre vonatkozó naplót július 15-ig, és az április-juniusi negyedévre vonatkozó naplót október 15. napjáig. Ugyanekkor vagyis minden év január, április július és október 15-ig egyuttal betérjesztendők mindazok az időközben beérkezett és beiktatott haláleset felvételi iven, amelyekben további eljárás nem szükséges (a vagyontalanok halálesetfelvételei). Ezek a halálesetfelvételek a hagyatéki naplóba iktatandók és az ugynevezett egységes névmu-

tatóban feldolgozandók; ezek a halálesetfelvételek egyenként nem kapnak borítékivet, hanem csak külön csomókban megőrzendők addig, amíg a bírósághoz be nem terjesztetnek.

2. Köteles továbbá a kir. közjegyző az ellenőrzés céljából ugyanekkor, tehát minden év január, április, július és október 15. napjáig a hagyatéki ügykönyvnek hivatalból hitelesített másolatát a lefolyt utolsó negyedévre vonatkozólag bemutatni, tehát az október-decemberi negyedévit január 15-ig, a január-márciusi negyedévit április 15-ig, az április-juniusi negyedévit július 15-ig és végül a július szeptemberi negyedévit október 15. napjáig betérjesztetni. Ez alkalommal a hagyatéki ügykönyv „Megjegyzés“ rovatában, amely e célra jó szélesre hagyandó, rövid feljegyzések formájában ismertetni kell a bírósággal azokat az okokat, amelyek a megindult örökösödési eljárás eddigi befejezését, illetőleg az iratoknak a bírósághoz való betérjesztését akadályozzák. Tehát célszerű lesz a „Megjegyzés“ rovatba ezeket a feljegyzéseket, akkor bejegyezni, amikor a hagyatéki ügykönyvnek hivatalból hitelesített másolatát beküldjük; ezek a feljegyzések nemcsak a hiteles másolatba, de az eredeti ügykönyvbe is bejegyzendők. Egész terjedelmükben sem a hagyatéki naplót, sem a hagyatéki ügykönyvet nem kell lemásolni, hanem csak a még folyamatban levő ügyekre vonatkozó részt; a befejezett ügyeknél elég a közjegyzői iktatószám, az örökagyó neve és lakhelye és a megtörtént betérjesztés idejének jelzése.

3. Az ellenőrzés gyakorlása szempontjából köteles továbbá a kir. közjegyző az örökösödési és hagyományi bizonyítványok kiadása iránti kérvényekről vezetett naplónak a lefolyt utolsó negyedévre vonatkozó részét ugyanezen időpontban hivatalos hitelesített másolatban bemutatni és pedig január 15-ig az október-decemberi negyedévre vonatkozót s. b. úgy mint fent. Itt is a befejezést gátló okok a „Megjegyzés“ rovatában ismertetendők és itt is csak a még folyamatban levő ügyekre vonatkozó rész másolandó le.

4. Minthogy a hagyatéki naplónak, a hagyatéki ügykönyvnek és az Öb. naplónak a fentiek szerint csak a lefolyt utolsó negyedévre vonatkozó része közöltetik hiteles másolatban a bírósággal és minden valószínűség szerint lesznek hagyatéki ügyek, amelyek a megelőző félévben mint befejezetlenek a közjegyző kezén maradnak, a végből, hogy a bíróság ezen ügyek ellátásáról is szerezhessen

sen tájékozást, köteles a közjegyző a Hük. és Öbn. könyvnek az előző esetleg több negyedévi másolata szerint kezénmaradt ügyekre vonatkozólag a bíróságnak jelentést tenni olyan módon, hogy a hagyatéki ügykönyv és ezen napló vonatkozó tételeiről szintén készít másolatot.

A kamaraközi értekezlet a rendeletervezet 29. §-ával kapcsolatban azt a javaslatot tette, hogy a fentebbi pontokban felsorolt másolatokat ne negyedévenként, hanem csak félévenként, minden január és július hónap 15. napjáig mutassa be a hagyatéki bíróságnak, mert a negyedévenkénti statisztikai munka úgy a közjegyzőt, mint a hagyatéki bíróságot felesleges munkával terheli, mivel három hónap alatt jelentékenyebb változás a hagyatéki ügyekben alig áll elő és így a közjegyző is a bíróság is csak ismétlésekkel foglalkozik.

A Rt. 30. §-a értelmében amidőn a kir. közjegyző a tárgyalás befejeztével az iratokat a gyámhatósághoz tette át, az ügynek gyámhatósági elintézését nyilvántartásba tartozik venni és ha hat hónap alatt sem szerez tudomást arról, hogy a gyámhatóság az ügyet elintézte, tartozik erről a bíróságnak jelentést tenni.

A kamaraközi értekezlet javaslatot tett arra nézve, hogy a közjegyző köteles legyen „Nyilvántartási naplót“ vezetni, mert annyi rengeteg sok nyilvántartani valója van, hogy egy ilyen napló vezetés nélkülözhetlen. Ennek formája pedig a következő lenne:

Címe: Nyilvántartási napló, rovatai pedig:

1. Az ügy száma,
2. Az ügy megnevezése,
3. Teendő intézkedés vagy nyilvántartás tárgya,
4. Az elintézés módja.

A Rt. 31. §-a újabb munkával terheli meg a kir. közjegyzőt, amidőn elrendeli, hogy akkor, ha örökagyó örökös hátrahagyása nélkül halt el, vagy örökösnek létezéséről senkinek sincs tudomása, a kir. közjegyző tartozik az iratoknak a bírósághoz való betérjesztésével egyidejűleg mindazon szükséges intézkedések fogalmazványát és kiadmányainak, valamint mellékleteinek tervezetét elkészíteni, amelyek a kincstári jogügyek igazgatóságának értesítése, a hagyatéki gondnok kirendelése, a leltározó közeg értesítése, a hirdetmény kibocsátása és a netán szükséges egyéb intézkedések megtétele végett szükségesek. Tehát el kell készíteni a bírósági

végzés tervezetét s a hirdetmény szövegét. A Rt. ezen intézkedésével szemben a kamaraközi értekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel szállomány esetén az 1894. évi XVI. t.-c. XII. fejezete mindenféle közjegyzői közreműködést kizár és ezt az egész eljárást a bíróság folytatja le és az Öe. novellája sem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint örökösök nem létében, a közjegyzőnek bármiféle teendője lenne, enélfogva nem alapul törvényen és méltánytalan a kir. közjegyzőnek még a XII. fejezet esetére való tervezetek előkészítésével leendő újabb megterhelése. Ha pedig ezzel mégis megterhelhetnénk, ezen munkáért külön díjazást igényelünk.

A Rt. 32. §-ához.

Az ezen szakaszban foglalt intézkedés szerint az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadása iránti kérelmet a kir. közjegyzőnél szóval is elő lehet terjeszteni, aki ezt a kérelmet jegyzőkönyvbe venni köteles.

Igen értékes intézkedés foglaltatik 32. §. 2. bekezdésében, mely szerint ha úgy látja a kir. közjegyző, hogy az Öen. 12. §-a alapján hozzá az örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány kiadás iránt beterjesztett írásbeli kérvény könnyen végrehajtható módosítás, kiegészítés, vagy pótlás után teljesíthető, az érdekelt meghallgatása végett erre a célra tárgyalást tűzhet és a felek hozzájárulásával a pótlások iránt intézkedhetik.

A közjegyző feladata továbbá az Öen. 13. §-a értelmében a hirdetményt kibocsátani, azt az árvaszéknek, a községi elöljáróságoknak és a bíróságnak megküldeni és pedig a hirdetmény egy példányával megfelelő közzététel illetve kifüggesztés céljából. Amennyiben a kir. közjegyző úgy találja, hogy a kérelem kiegészítésre szorul vagy elutasítandó, *határozati tervezetet* készít és az iratokat ennek kíséretében a járásbírósághoz beterjeszti.

Ha a hirdetmény következtében igényt jelentettek be, erről a kir. közjegyző jegyzőkönyvet vesz fel és az iratokat a bírósághoz beterjeszti. Ha igényt nem jelentettek be, az örökösödési bizonyítvány kiadására vonatkozólag *elintézési tervezetet készít* és ennek kíséretében a hagyatéki iratokat a bírósághoz beterjeszti. A fentebb említett határozati és elintézési tervezetet annyi példányban kell a bíróság részére elkészíteni, ahányra a bíróságnak, mint fogalmazványra és kiadmányra szüksége lesz.

Az osztrák közjegyzői nyugdíjtörvény és a mi tervezetünk.

Irta: *Galánffy János dr.* debreceni kir. közjegyző.

Azt gondolom, hogy akkor, amikor a meglehetősen régen vajdó magyar közjegyzői nyugdíjtörvény-tervezet és nyugdíj-szabályzat tető alá hozásáról van szó, nem lesz érdektelen, ha az osztrák nyugdíjtörvényt főbb vonásokban és az osztrák kollegáknak a már életbelépett törvényről vallott közfelfogását ismertetem egyuttal pedig reflektálok azokra a karunk kebelében felmerült kifogásokra és újabb ötletekre is, a melyek ebben a tárgyban közlőnyünkben napvilágot láttak.

Az osztrák törvény, mely különben „Törvény a közjegyzők biztosításáról” címet visel, a Bundesgesetzblatt 1926. évi november 4-ik napján kiadott 70. számában tétetett közé s 1927. évi január hó 1-én lépett életbe.

Ez a törvény biztosít:

1., betegségi segélyt aktív közjegyzőjelöltek részére és pedig napi 6 sillinget, ha az illető több mint 3 napon át akadályozva van hivatali funkciói teljesítésében, a betegség 4-ik napjától kezdve legfeljebb 12 hónapra,

2., a betegséggel felmerült kiadások megtérítését aktív közjegyzőjelölt, vagy ilyennek hozzátartozója részére és pedig

a., orvosi segélyt, ideértve a szükséges szülészorvosi és szülésznői költségeket,

b., gyógyszerekért és gyógyeszközökért járó költségeket,

c., a szükséges fogpótlásokért, továbbá fogorvos és fogtechnikus részére járó költségeket.

3., heti segélyeket a közjegyzőjelölt felesége részére lebetegedés esetén és pedig

a., születési segélyt 200 S. erejéig,

b., a lebetegedéstől számított 6 héten át napi 3 S-et,

c., mindaddig, míg az anya a születés után maga nem gondozhatja gyermekét — de legfeljebb a lebetegedéstől számított 12 héten át — további napi 3 S-et.

4., munkanélküliség esetére segélyt közjegyzőjelöltek részére és pedig napi 4 S-t, ha hozzátartozóról is gondoskodnak és napi 3 S-t, ha hozzátartozó nincs,

5., időszámítási kedvezményt közjegyzőjelölt részére az esetre, ha szolgálat közben baleset éri.

6., balesetjárulékot közjegyzőjelölt részére, ha keresetképesége 20 %-nál többet csökken addig, míg nyugdíjképesé válik.

7., rokkantsági járadékot közjegyző vagy jelölt részére és pedig 180 S. alapjáradékot és minden számításba vehető szolgálati hónap után $\frac{1}{4}$ S. póttjáradékot, de legfeljebb összesen havi 300 S-t.

8., aggsági járadékot közjegyző, vagy közjegyzőjelölt részére 70 éves életkor betöltése esetén ugyanolyan mértékben, mint a rokkantsági járadék.

9., özvegyi járadékot közjegyző és közjegyzőjelölt özvegye részére és pedig havi 150 S. alapjáradékot s azonkívül felényi póttjáradékot mint amennyi a férjnek jár, de legfeljebb havi 210 S-t

10., árvajáradékot közjegyző és jelölt gyermekei részére és pedig havi 18—30 S-t ha az apa halt meg, de az anya él és havi 36—60 S-t, ha mind a két szülő meghalt.

11., temetkezési segélyt közjegyző és jelölt halála esetén 300 S. összegben.

Az aktív közjegyzők és jelöltek együtt egy biztosító intézeti alkotnak, melynek minden közjegyző és jelölt törvénynél fogva tagja. A segély összegek és járadékok kizárólag az intézeti tagok által fizetni kötelezett havi járulékokból fedeztetnek.

Fizet pedig :

a., mindenik közjegyző és jelölt havi 40 S. alapjáradékot, de a jelölt járulékát felerészben a jelöltet alkalmazó közjegyző viseli,

b., ezenkívül póttjáradékot és pedig :

közjegyző az előző hónapban elért kereseti adóköteles jövedelem 3⁰/₀-át,

a jelölt pedig havi jövedelmének 300 S-t meghaladó része után 3⁰/₀-ot.

A jelöltek által fizetni kötelezett összeg mérve havi jövedelmük 10⁰/₀-át nem haladhatja meg.

A járulékok befizetésének szándékos elmulasztása — a mennyiben a büntető törvény intézkedése alá nem esnek — fegyelmi vétség s a fegyelmi büntetésen kívül az intézettől elvont

jámulék ötszörösének befizetési kötelezettségét vonja maga után.

A járulékok behajtása, továbbá az egész autonomikus alapon megszervezett biztosító intézet vezetése, a járulékok és segélyek folyósítása az állam közegeinek minden beavatkozása nélkül, az intézet szerveinek és a közjegyzői kamaráknak hatáskörébe tartozik.

Ki van mondva, mikép azt hogy a biztosító intézet tagja által fizetett járulékok elegendők-é, háromévenként szakértők vizsgálják meg. Ha ez a vizsgálat azt eredményezné, hogy a lefolyt három éves periodusban előirányzott bevételek nem elegendők, akkor a járulékok és pedig úgy a közjegyzők, mint a jelöltek részéről megfelelő mérvben felemelendők.

Az állam sem anyagi segítséggel, sem pedig az adminisztratív kezelés tekintetében nem járul hozzá a biztosítás ügyének lebonyolításához.

Ha az osztrák törvényt a mi tervezetünkkel összehasonlítjuk, első tekintetre is szembeötlik, hogy abban a segélyezéseknek köre sokkal tágabb, mint a mi tervezetünkben. A mi tervezetünkben a fentebb 1—6 alatti segélyekről egyáltalán, a 11 alattiról pedig csak méltánylást érdemlő esetekben van szó. A temetkezési segély összege is alacsonyabb a mi tervezetünkben, mert az osztrák törvény 300 S-t (240 P.) nyújt, a miénk pedig csak 200 P-t kontemplál. Az 1—6 alatti segélyeket minálunk még nem lehet megvalósítani, a szociális gondolkodás erre még nálunk nem érett meg. A tervezet ellen most is mindig az a kifogás, hogy tulságos mérvben terheli meg a közjegyzőket (ami ugyan nem áll) ha pedig az osztrák törvény által nyújtott segélyezéseket is megadnók, a megterhelés még nagyobb lenne.

A rokkantsági és aggsági járadék az osztrák törvényben 180 S-nél (144 P.) kezdődik s a szolgálati időhöz képest 300 S-ig (240 P) emelkedik, a mi tervezetünkbe pedig 160 pengő fix összeggel van beállítva. Viszont az osztrákoknál nincs figyelem arra, hogy az elaggottnak vagy rokkantnak van-é ellátásra szoruló hozzátartozója, a mi tervezetünkben pedig, ha a jogosultnak felesége és gyermekei vannak, a járadék megfelelően emelkedik.

Az özvegyi járadék az osztrák törvényben 150 S-el (120 P.) kezdődik és 168 P-ig emelkedik s a mellett ellátásra szoruló gyermek után még 18—30 S. (14 P. 40 f,—24 P.) jár, a mi tervezetünkbe pedig 160 pengő fix összeg van beállítva, de itt is ki van

mondva az, hogy ha ellátásra szoruló gyermek van, a járadék minden gyermek után 50 P-ben megállapított összeggel emelkedik, úgy hogy ebben az tekintetben már a mi tervezetünk az osztrák törvéynél kedvezőbbnek mondható. Pedig ez a nyugdíjügynek a legfontosabb része, mert az özvegyi nyugdíj-járadék lesz a leggyakoribb.

Az apátlan és anyátlan árvák járadéka az osztrák törvényben havi 36—60 sillingben (28 P. 80 f.—48 P) van megszabva, ellenben a mi tervezetünk havi 70 P-t állapít meg, úgy hogy e tekintetben a mi tervezetünk határozottan kedvezőbb.

Az az egy kétségtelen, hogy az osztrák tervezet a (helyettesi jogosultság nélküli) jelölteket minden tekintetben kedvezőbb elbánásban részesíti, mint a mi tervezetünk, mert nem tesz különbséget a járadékok mérve tekintetében közjegyzők és jelöltek közt, míg a mi tervezetünk csak a helyettesi jogosultsággal bíró jelölteket veszi a közjegyzőkkel egyenlőknek, az egyszerű jelöltek járadékait pedig jóval alacsonyabb mértékben szabja meg. Ezt a megkülönböztetést (a mely különben az általam készített első tervezetben nem volt meg) nem tartom igazságtalannak, mert mégis csak van különbség az egyszerű jelölt és a helyettesi jogosultsággal bíró jelölt, illetőleg közjegyző társadalmi helyzete közt és mert a mi tervezetünk szerint az egyszerű jelölt felényi járadékot fizet, mint a helyettes jelölt.

A mi most már a fizetendő járulékokat illeti, óriási különbség van az osztrák törvény által fizetni kötelezett és a mi tervezetünkben kontemplált havi járulékok közt a mienk javára.

Az összehasonlításnál nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy az osztrák törvény fix járulékokat illetőleg a pótljárulékok tekintetében a keresetadó alá eső jövedelem fix percentje szerint meghatározott járulékokat állapít meg, ellenben a mi tervezetünk nem ilyenekkel operál, hanem minden évben megállapítandónak rendeli az ellátási szükségletet s e szükségletet (hozzáadva 10% tartalékolást) szétosztja a közjegyzők közt. A mi tervezetünk szerint fizetendő járulékok tehát nem állandók, hanem a szükséglethez képest évről-évre határozhatnák meg (így volt ez az előző osztrák tervezetekben is) ami azután feleslegessé teszi az osztrák törvényben elrendelt háromévenkénti matematikai számításpróbákat. Végeredményben különben a kettő egyremegy, mert az

osztrák törvényben is ki van mondva, hogy ha a matematikai számítás a törvényben megállapított járulékokat kevésnek mutatja, ezek a járulékok felemelendők.

A miniszteriumhoz a kamaraközi értekezlet által benyújtott felirat 9 és 10 lapjain foglalt valószínűségi számítások szerint, a melyek pedig rendkívül pesszimisztikusak s hogy valóban ilyenek, arra nézve utalok dr. Kepes kollegánk „Királyi Közjegyzők Háza” című közleményében foglalt arra a különben nem indokolt adatára, hogy az ellátásra szoruló családok száma 15 lesz, körülbelül 35 ellátandó egyént lehet egy évre felvenni, ezek ellátására (10% tartalékkal együtt) 74000 pengő kell s így egy közjegyzőre átlag havi 36 pengő esik. Hasonlítsuk ezt egybe az osztrák törvény szerint fizetendő járulékokkal. Az osztrák törvény szerint az alapjáradék 40 S. (32 P.) ehhez jön a keresetadó alá eső jövedelem 3%-a. Vegyünk tehát egy nagyon szerény közjegyzői állást, melynek a havi jövedelme 500 P., ennek 3%-a 15 P., egy szerény jövedelmű osztrák közjegyző tehát fizet minimum 47 P-t havonta. Ha pedig helyettese is van, akkor még fizet ez után is 16 p-t, úgy hogy fizet összesen 63 pengőt. Ezzel szemben a magyar közjegyzőre átlag eső havi 36 P-t a kamara (ha az irodák jövedelmezőségéhez képest fizetési csoportokat állít fel) leszállíthatja akár havi 20 pengőre is. A különbség tehát óriási.

De vegyünk most egy nagyjövedelmű osztrák közjegyzőt, pl. egy olyat, a kinek havi 3000 P jövedelme van. Ez fizet alapjáradékot 32 P-t, kereseti adó alap után 3% = 90 P, — helyettes után 16 P, összesen 138 pengőt. Ezzel szemben egy nagy jövedelmű magyar közjegyző, még ha a kamara által a legmagasabb fizetési csoportba osztatik is be, miután a tervezet 41. §. 5. p. szerint az általa fizetendő járulék nem lehet magasabb az intéző bizottság által kiszámított fej szerinti járulék kétszeresénél (36×2;) fizet legfeljebb havi 72 P-t.

Az osztrák törvény ismertetését és annak a mi tervezetünkkel való összehasonlítását azért tartottam fontosnak, mert ebből nyilvánvalóan kitűnik, hogy a nyugdíjügyet a mi tervezetünk némi változásokkal ugyanazon az alapon és ugyanolyan módon oldja meg, mint az osztrák törvény. Nem is lehet ezt másképen megcsinálni. Ismétlem, a mi a kamaraközi értekezlet feliratában foglaltatik; a kir. közjegyzői kar életben levő aktív tagjai ellátják a

meghalt tagok ellátásra szoruló hátramaradottjait (aggság és rokkantság egészen kivételes) úgy hogy az ellátáshoz mindenik életben levő aktív tag tehetségéhez képest járul hozzá. Akár megnyit studirozunk, akármilyen szép és érdekes tervekkel lépünk fel, a megoldásnak ez az egyetlen módja. Karunk szerencsétlenjei és nyomorultjai számára össze kell rakni a pénzt, szolgáltatási lehetőségünkhöz képest, mert a kari tisztesség követelménye az, hogy hátramaradottjaink közt nyomorgók és elzüllöttek ne legyenek. A kari szolidaritás hozza azt magával, hogy a munkában meg rokkant és elaggott kartársakat, főként pedig az elhunyt kartársak hátramaradottjait az aktív közjegyzők segíeyezzék, veszni ne hagyják. Ez az, amit már a nagy apostol is klasszikusan fejez ki így (Pál levele a Galatákhoz VI. r. 2.): „Egymás terhét hordozzátok“.

Azt mondja Kepes kollegám „A királyi közjegyzők háza“ című nem rég megjelent cikkében, hogy a közjegyzők egy része a régi nyugdíj intézet összeroppanása miatt életbiztosítási ügyleteket kötött s ha most az új nyugdíjintézmény létesül, az olyan közjegyzők legnagyobb része, a ki ilyen életbiztosítási ügyletet kötött, kényszerülve lesz az életbiztosítási járulékok befizetésével felhagyni, mert életbiztosítást és nyugdíjjárulékot egyidejűleg fizetni képtelen. Alig hiszem, hogy ez elfogadható érv lenne a nyugdíjintézmény megvalósítása ellen. Először is az csak feltevés, hogyha valaki már életbiztosítási ügyletet kötött, nem lesz képes a mérsékelt nyugdíjjárulékot fizetni, mert attól függ, hogy milyen mérvű az életbiztosítás. Ha az életbiztosítási összeg igen nagy, akkor bizonyára azért nagy, mert a jövedelem is jó nagy, — ha pedig a jövedelem kicsiny, akkor az a közjegyző nem kötött nagy életbiztosítást, tehát a nyugdíjjárulékot mind a két esetben meg fogja birni. De másodszor, ha nem birná meg az életbiztosítási díj fizetését, akkor sem történik vele nagy sérelem, legfeljebb az addigi befizetéseket a biztosító társaságnál tőkésíti.

Az említett cikk az életfogytig való nyugdíj járulék befizetését rendkívülien súlyosnak és igazságtalannak tekinti s ennek indoklására felhossa, hogy havi 70 pengőnek 30 éven át való fizetése a *fizető* részére hatalmas tőkét eredményezne, a mi teljesen veszendőbe megyen reá nézve, ha pl. családja nem marad. Hátha úgy okoskodunk, hogy kötelezettségeink csak magunkkal szemben vannak, a karnak pedig s a kar presztizsének és jóhírnevének semmi-vel sem tartozunk (a mi tisztelt kollegámtól bizonyára távol áll)

akkor ez az érvelés megáll, de ha valódi szociális felfogás van bennünk, akkor nemcsak magunkat és legszűkebb családjunkat vesszük figyelembe, hanem a nagyobb családot, a kart is és akkor ez az érvelés elesik. Egyébként is senkinek sincs a homlokára írva, meddig él; bármelyik közjegyzővel megeshet, hogy nem tudja végig fizetni a 35 vagy 40 évet s így nem olyan bizonyos, hogy azt a féltve féltett egész összeget befizeti és elveszti.

Felveti az említett cikk azt a gondolatot: nem lenne-e egyszerűbb az életbiztosítási kényszernek törvényben való kimondása s a biztosítási díjak befizetésének fegyelmi uton való ellenőrzése? Ennek a megvalósítását bizony én már alig tudom elképzelni. Az életbiztosításnál tudvalevően figyelembe veszik a kort és egészségi állapotot. Azt a sok idősebb közjegyzőt, aki már életének 55—60-ik évét betöltötte, felvonnék-e az életbiztosító társaságok, vagy bizonyos-e, hogy mindenik közjegyző olyan jó egészségi állapotú, hogy a biztosító társaság mindet felveszi? Ha pedig a 180 közjegyző közt akadnak néhányan, a kiket a biztosító társaságok fel nem vesznek, hát azokkal mi fog történni? Honnan lesz nekik, illetőleg családtagjaiknak nyugdíjuk?

De azután meg ha minden közjegyzőt fel is vennének, még elgondolni is szörnyűség, micsoda ellenőrzést kell kifejtteni, hogy mindenik fizeti-e a pro rata díjakat és ha minden ellenőrzés és fegyelmezés dacára sem fizeti be valaki kellő időben az életbiztosítást, akkor mégis csak megszűnik. Hát mi lesz az ilyen közjegyzőkkel?

Azt sem tudom megérteni, hogy mi alapon állítja azt t. Kepes kollegám, hogy a kamaraközi értekezlet által elfogadott tervezet nem elég biztonságos. Ha megállapítatik az, hogy mennyi összeg kell évente a nyugdíjasok ellátására, azután ez az összeg (akár fej szerint, akár teljesítő képesség szerint) szétvettetik a közjegyzők közt, minden egyes közjegyző végrehajtás és fegyelmi büntetés (sőt felfüggesztés) terhe alatt köteles a maga megállapított járulékát befizetni, — az évi járadékok kifizetése utáni maradvány pedig ingatlanban fektetetik: miért nem biztonságos ez és mi lehet ennél biztonságosabb. Hiszen még a kötelező életbiztosítás esetén is előfordulhatna, hogy a biztosító társaság megbukik, talán még a ház is összeomolhat, vagy lerombolják, de közjegyzők — reméljük — mindig lesznek. Annyit amennyit mindig fognak keresni és

még ha önként szivesen nem is fizetnének fegyelmi büntetésnek, pláne felfüggesztésnek nem igen fogják magukat kitenni, illetőleg felfüggesztés esetén a helyökre kirendelt helyettes fizetni fog, hát ennél már nagyobb biztonságot elérni a járulékok befizetésénél s következésképpen a járadékok kielégítésénél igazán nem lehet.

4. T. kollegámnak az a terve, hogy alapítsuk meg a kir. közjegyzők házát, valóban szép gondolat. De ezt már igazán akkorára kell hagyni, mikor karunk olyan kedvező anyagi helyzetben lesz, hogy az ilyen luxus kiadásokba is könnyen belemehet.

De, hogy egy 240.000 pengő értékű ház — amelynek vétel-árához ugyan az állam egy fillérrel sem fog hozzájárulni — hogyan fog annyi jövedelmét hajtani, amennyiből nem 15 család, — de legalább is 35 ellátandó, évi ellátása kiteljék, azt már csakugyan nehéz megérteni. A budapesti házak ezidőszerint — amennyire informálva vagyok — 2—3% jövedelmet hajtának, de mondjuk, hogy 5%-ot; ez tehát évente 12.000 P. Igen ám, de t. kollegám könyvtárt, irodákat, tanácskozó termet akar ebben a házban elhelyezni, így azután nem sok kiadni való helyiség marad. Ha tehát a 12.000 P. tiszta jövedelem sem lesz meg, honnan fogja venni t. kollegám az évi ellátásra szükséges 74.000 pengőt? Azt mondja ő, hogy a házban papírüzletet kell alapítani, amely a közjegyzők papir és nyomtatvány szükségleteit fedezi. Épen csak az kell még nekünk, hogy üzletbe menjünk bele, vagy házilag kezeljük ezt az üzletet, vagy ellenőrizgessük a vállalkozót. Ekkor azután valóban nem tudom mikép lesz „biztonságos“ az özvegyek és árvák ellátása!

Azok az érvek amelyeket itt Kepes kollegámnak a kényszer-életbiztosításra vonatkozó terve ellen felhoztam, azt hiszem helytállóak a Teöke Béla kartársam által vitatott megoldási mód ellenében is.

Ami pedig Perger Elemér kartársam tervének megvalósulását illeti, t. i. hogy a törvényhozás a közjegyzők kényszerkölcsön kötvényeit váltsa be névértékben s ezzel járuljon hozzá a nyugdíj-alaphoz, erről talán beszélni sem lehet. Az állam nekünk nem fog adni semmit, nem is szabad, legalább egyelőre, ilyen kivánsággal fellépni. Attól az államtól, amely az árvák hadi kölcsön-kötvényeit nem tudja valorizálni, igazán nem várhatunk semmi ajándékot. Én megvallom, szégyelnék az államhoz — jelen helyzetében — bármi ilyenféle kérelemmel fordulni.

Nincsen más útja a nyugdíj megvalósításának, mint az, amelyet az osztrák törvény mutat. Ha az osztrákok megtudták csinálni a maguk nyugdíját (a melyet ők biztosításnak neveznek, de az elnevezés nem lényeges) saját erejükből, biztosító társaságok kizárásával, az állam minden segítsége nélkül; mi is megtudjuk csinálni a magunkét, csak komolyan kell akarni. A miénk szerényebb lesz, de hát mi rosszabb helyzetben vagyunk mint ők. Kevesebbet fogunk az ellátásra szorulóknak nyújtani, de kevesebb terhet is kell viselnünk.

Hadd iktassak ide egy részletet abból a megnyitó beszédből amelyet az osztrák közjegyzők biztosító intézetének 1926. évi december hó 4-ik napján, ünnepélyes keretek közt tartott alakuló közgyűlésén a közgyűlés elnöke mondott:

„A mai közgyűlést a büszkeségnek és a meglegedésnek érzésével nyitom meg! Sikerült hát karunk biztosításának megteremtésére irányuló törekvéseinkre a koronát feltenni s biztosító intézetünket életre kelteni.

A büszkeségnek és a benső meglegedésnek meg van a maga jogosultsága. A mi karunké az érdem, hogy Ausztriában és tudomásom szerint Németországban is, az első önálló biztosítást életbe léptettük. Büszkék vagyunk arra, — és éppenúgy arra is, hogy a mi biztosításunkat teljesen a saját erőnkkel állami, vagy más segítségnek igénybevétele nélkül építettük fel, büszkék arra, hogy az életbe hívott mű a legszebb szolidaritásnak, a kar tagjai összetartozásának maradandó dokumentuma lesz.

Benső meglegedéssel is tekinthetünk alkotásunkra. Érdemes kartársaink özvegyei végre nem bármikor visszavonható testületi határozatokon alapuló könyöradományokban részesülnek, hanem törvényesen megalapozott igényekkel bírnak ellátásra. Egyidejűleg mindnyájan, öregek és fiatalok, abban a megnyugtató tudatban leszünk, hogy halálunk esetére hátramaradottainkról, ha nem is bőségesen, de mégis bizonyos mértékben gondoskodás történt, hogy hátramaradottjaink szerény megélhetése biztosítva lesz és nem kell nekik a legborzasztóbb nélkülözésekkel küzdeni. Az intézet teljesítményeit a napi szükséglettel szemben bizonyára szerénynek kell venni. De egyelőre meg kell ezzel elégednünk. A kezdő lépést megtettük, az intézetet megteremtettük, utódaink feladata leendő, a művet kiépíteni olyan intézménnyé, a mely

mindazt nyújthatja tagjai részére, ami azok életfenntartásának teljes kielégítésére szükséges."

Végezetül pedig legyen szabad idéznem az osztrák „Notariats Zeitung“-nak a törvény életbelépte alkalmából megjelent egyik cikkéből a következőket:

„A közjegyzők hivatása régóta szociális természetű volt és ma is különös mértékben az. Ez a hivatás a békességes megértést s az aprólékos társadalmi összeköttetésben élő emberek jogviszonyainak helyes elrendezését és megoldását szolgálja. Az a feladata, hogy az önös motívumok szerint cselekvő felek igen gyakori, sőt csaknem általános konfliktusában az ellentétes érdekeknek magasabb szociális nézőpontok alá foglalását keresse és az által a legkisebb, kicsiny és nagyobb társadalmi kötelékekbe (család, község, állam) való beilleszkedést munkálja. Evégre a közjegyző részéről nem csak jogi és társadalom tudományi ismeretekre, hanem mindenekelőtt szociális érzésre, gondolkodásra, szociális szellemre van szükség. Hiányoznék talán a közjegyzőknél saját ügyekben az a szociális szellem, amellyel ők mások ügyekben naponként működnek?

Ez nehezen lehetséges. *Csak kivételesen lehetnek ilyen szegyeteljes kettős életet élők, de ezeknek is hamar le kell lepleződniök.* Ellenkezően bátran lehet állítani, hogy a közjegyzőknek a szociális munkában való szolgálata az ő szociális érzésüket és cselekedetüket folyton fokozza és ennél fogva a szociális működést az ő kis szociális körük (család) és szűkebb kari testületük javára magától értetődővé teszi. Miután a közjegyzők biztosításáról szóló törvény a kar képviselőjének és a kar azzal együttérző összes tagjainak kedvezményezéséből állott elő, ezt a törvényt méltán lehet a kari szociális érzés kifejezőjének tekinteni. — *Az önzés, minden antiszociális magatartásnak viszálykodásnak ősforrása, itt részben megsemmisült, — a részvét, mint az erkölcs alapja érvényesült, a vőcselek szeretet nem csak mint ethikai kötelezettség állíttatott oda, hanem kényszerítő paranccsá emeltetett. A törvény a legtisztább szociális lényeg dokumentuma, mert nem az állam rótt szociális terheket a közjegyzőkre, hanem a közjegyzők maguk vették önként vállalkra ezeket a terheket, tehát valósággal áldozatokat hoztak.* Ezt egyetlen más szociális törvényről sem lehet elmondani.

A mi törvényünk előkép, messzefénylő példa más karok számára is!

Ilyen szellem, ilyen felfogás legyen uralkodóvá közöttünk és akkor a nyugdíj meglesz.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Halálozások. Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta súlyos veszteségek érték karunkat. *Éder Elek* miskolci és *Tolnay Géza dr.* siklósi kir. közjegyzők, régi érdemes kartársaink, továbbá a régi magyar közjegyzői gárdának kiváló oszlopai: *Kiss Aladár* m. kir. udvari tanácsos volt budapesti s *Markó János* volt rozsnói kir. közjegyző elhaláloztak.

Kegyelettel őrizzük meg emléküket.

Közjegyzői állás rendszeresítése. A m. kir. igazságügyminiszter 47915/927. I. M. sz. rendeletével Sárbogárd székhellyel a sárbogárdi kir. járásbíróság területére külön közjegyzői állást rendszeresített.

Közjegyzői állások megszüntetése. A m. kir. igazságügyminiszter 66217/1927. I. M. sz. rendeletével Kiskunfélegyházán a második kir. közjegyzői állást 2908/1928 I. M. sz. rendeletével pedig a miskolci harmadik kir. közjegyzői állást megszüntette.

A kiskunfélegyházai állás megszüntetése élénk szóbeszéd tárgyát képezte sőt azt a napi sajtó is pertraktálta, — mit itt egyszerűen regisztrálunk. Ezzel szemben általánosságban a kart meglepéssel töltötte el e kormányintézkedés, mert abban annak az elvnek érvényesülését látják, hogy a menekültek elhelyezése érdekében létesített, sokszor megdöbbentően nehéz helyzeteket teremtő új állások rendszeresen megszüntetnek.

A miskolci harmadik állás szervezésénél nem menekült elhelyezéséről volt szó, azt tehát nyilván igazságügyi érdekből létesítették, a megszüntetés most kétségtelenül annak belátását jelenti, hogy e harmadik állást igazságügyi érdek nem indokolja.

A közjegyzői biztosíték megszüntetése. A pengő érték.

ben való kötelező számítással kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló, 1928. évi január 1-én kihirdetett 1928:II. t.-c. 5. §-a szerint az 1874:XXXV. t.-c. 9—11., 43—47. s 174. §-a, valamint az 1886:VII. t.-c. 19., 40., 41. §-a hatályát veszti.

Ehhez képest e törvény életbelépése után a kir. közjegyzőnek nem kell biztosítékot letennie.

Az e törvény életbelépése előtt letett közjegyzői biztosítékot a közjegyzőnek vagy jogutódjának *kérelmére* ki kell adni. A kiadás tárgyában a m. kir. igazságügyminiszter, ha pedig a készpénzbeli biztosíték a pénzügyi tárca javára átutaltatott, a m. kir. pénzügyminiszter rendelkezik. A biztosíték összegének átértékelését nem lehet kérni.

Ha a biztosíték jelzálogjog, a törlési engedélyt a terhelt ingatlan tulajdonosának *kérelmére* annak a kir. törvényszéknek az elnöke adja ki, amelynek kerületében a közjegyző székhelye van.

A közjegyzői biztosíték kiadása iránt, vagy a közjegyzői biztosítékul szolgáló jelzálogjog törlése iránt e törvény életbelépésétől számított két hónapon belül előterjesztett beadványok illetékmentesek.

E törvény életbelépésétől számított egy év eltelte után közjegyzői biztosíték kiadását — ide nem értve a biztosítékul szolgáló jelzálogjog törlésének megengedését — nem lehet kérni. A pénzügyi tárca javára még át nem utalt azokat a közjegyzői biztosítékokat, amelyek kiadása iránt e törvény életbelépésétől számított egy év alatt kérelmet nem terjesztenek elő, a pénzügyi tárca javára át kell utalni.

Egy érdekes váltóóvás. Egyik takarékpénztár nagyobb összegről szóló megóvatolt váltója peresítve lett. Ezen váltóra vonatkozó a kir. törvényszék által kibocsájtott fizetési meghagyást egyik váltókötelezett kifogásokkal megtámadta. Kifogásaiban többek között azt állítja, hogy a váltót megóvatolt kir. közjegyző egyik igazgatója felperes takarékpénztárnak, a kölcsönök megszavazásában részes, azok körül a törvényes és anyagi felelőséggel tartozik, így ezen takarékpénztár részére óvások felvételére nem jogosult, mert az 1874. XXXV. t.-c. 49. §-ának a. pontja szerint a közjegyző mint ilyen nem járhat el oly ügyekben, amelyekben személyesen van érdekelve. Már pedig a kölcsön megszavazása és ebből folyó anyagi kötelezettség a részvénytársaság igazgatósági tagjait a törvény alapján terheli felelősség, az óvást felvevő kir. közjegyző

feltétlenül törvényileg és külön anyagilag is érdekeltté teszik, így óvást saját intézete részére fel nem vehet.

A kir. törvényszék a kibocsájtott fizetési meghagyást ítéletileg jogerőre emelkedettnek és alperes által kifogással megtámadott váltófizetési meghagyást alperessel szemben is fennállónak nyilvánította, avval az indokolással, hogy a kifogás a törvény álláspontja szerint nem helyálló, mert az 1874. XXXV. t.-c. 49. §-ának a. pontjában foglalt azon rendelkezésnek, mely szerint a közjegyző nem járhat el olyan ügyekben, melyekben személyesen érdekelt, az értelmezése, nem terjeszthető ki annyira, hogy a közjegyző egy egyszerű ténynek megállapítását tartalmazó okiratot, minő az óvás fel ne vehessen. Az a körülmény tehát, hogy az óvást felvevő közjegyző a kölcsönt nyújtó pénzintézet igazgatóságának tagja az óvás érvényességét magába véve még nem érinti.

Sajnos ez a váltóper az elsőbiróságnál befejezést nyert, ítélete jogerős, mert alperes jónak látta minden további jogorvoslat mellőzésével a váltóösszeget járulékaival és a perköltségekkel együtt megfizetni. Felperes pénzintézet ugyan szívesen és nyugodtan látta volna ha alperes fellebezése folytán a legfelsőbb bírósághoz a m. kir. Kuriához került volna ez a váltóper, amely bizonyára indokainál fogva helybenhagyta volna az elsőbiróság ítéletét, mert hisz a magyar Kir. Kúria 1909. évi március hó 17-én 806/1908 szám alatt kelt elvi jelentőségű határozatával már kimondotta, hogy „az a körülmény, hogy az óvatoló közjegyző a váltóbirtokos részvénytársaság igazgatóságának tagja, reá nézve az óvás felvétele tekintetében kizárási okot nem képez“.

Evvel kapcsolatosan vizsgáljuk meg, hogy a közjegyzői állás inkompatibilis-e a pénzintézeti, részvénytársasági igazgatósági tagsággal, mert ez tulajdonképpen a kiinduló pont, ez sokaknak szálka a szemében, hogy a közjegyző egyszersmind pénzintézeti igazgatósági tag is lehet. De lege lata azt kell mondanunk, hogy nem. Mert az 1874. XXXV. t.-c. 4. §-ának a. pontja szerint „nem lehet közjegyző kereskedelmi vagy ipartársulat, vagy hasonló pénzvállalat vezérlő igazgatója, vagy tisztviselője“ vagyis csakis ügyvivő igazgatója nem lehet, de hogy igazgatósági tagja ne lehessen valamely részvénytársaságnak, arra nézve nincs tiltó törvényes rendelkezés, sem a törvényt magyarázó felsőbirósági, vagy igazságügyminiszteri határozat.

Ezért volt és van most is több közjegyző az országban, akik igazgatósági tagjai valamely pénzüintézetnek. A Magyar Compass 1927. évi LI. évfolyama szerint Csonka-Magyarországban úgy a fővárosban, mint vidéken van most is :

takarékpénztári elnök	1
takarékpénztári igazgatósági tag	19
takarékpénztári felügyelő bizottsági elnök és alelnök	7
takarékpénztári felügyelő bizottsági tag	2
összesen :	29

kir. közjegyző.

Hogy a pénzüintézetek miért választanak be szívesen igazgatóságukba közjegyzőket, annak oka egyrészt a közjegyzők személye iránt megnyilvánuló bizalom, másrészt pedig azért választják meg őket, mert épp a közjegyzők azok, akik nagyon is jól ismerik járásaik lakóainak vagyoni viszonyait, így a hitelnyújtásoknál igen megbízható információval szolgálhatnak a pénzüintézeteknek és egyébként is kiváló társadalmi állásuknál és sokoldalú képzettségüknel fogva hivatva vannak közgazdasági téren is munkásságot kifejteni és nemcsak kizárólag hivatalos hatáskörükbe utalt funkciókat teljesíteni.

De miért is kellene e tisztségek vállalását a közjegyzőknek lehetetlenné tenni, hisz a közjegyzővel hasonqualifikációju gyakorló ügyvédek is lehetnek részvénytársasági igazgatósági tagok, csak részvénytársasági ügyvezető igazgatók nem lehetnek, miként ez legujabban az igazságügyminiszterium megbízása folytán a budapesti ügyvédi kamara választmányja által a régi elavult ügyvédi rendtartás helyébe kidolgozott új törvénytervezet is igazolja.

Visszatérve még a fenthivatkozott váltóperben hozott, röviden de szabatosan megindokolt birói ítéletre, azt közjegyzői szempontból még a következő megjegyzésekkel véljük kiegészíthetni.

Ha a közjegyző nem óvatolhatná meg azon pénzüintézet váltóját, amelynek igazgatósági tagja, nemcsak ezt a közjegyzői funkciót, hanem következésképpen minden más közjegyzői funkciót például névalírás hitelesítéseket, könyvkivonat hitelesítését vagy egyéb ténytanúsításokat is megtagadni volna kénytelen az ilyen pénzüintézetnek. S ki végezné mindezeket a funkciókat például olyan helyeken, ahol csak egy közjegyző székel és ez a közjegyző

egy ottani pénzüintézetnek igazgatósági tagja, vagyis ilyen esetben mindig a kir. járásbiróság vezetőjének kellene végeznie helyette ezeket a teendőket, ami alig lehetett intentiója a törvényhozásnak midőn az 1886. VII. t.-c. 9. §-át megalkotta, de megköszönné ezt a munkatöbbletet a járásbiróság vezetője is.

Ha személyes érdekelttség címén nem óvatolhatná meg a közjegyző azon pénzüintézet váltóját, amelynek igazgatósági tagja, nem óvatolhatná meg azon pénzüintézet váltóját sem, amelynél részvényes, vagy tőkét gyűjtő betevő, hisz ebbeli minőségében még sokkal jobban van érdekelve, mint igazgatósági tag.

Egyetlen egy eset képzelhető, midőn személyes érdekelttség-nél fogva nem óvatolhat meg váltót a kir. közjegyző és ez az, midőn a váltón ő mint kibocsájtó, elfogadó, vagy mint forgató szerepel.

Ezt a közleményt azért ismertettük, mert az itt elmondottakat jó tudni nemcsak azoknak a közjegyzőknek akik valamely pénzüintézet igazgatóságában résztvesznek, de azoknak is akik még csak lehetnek ilyen pénzüintézeti igazgatósági tagok és akik önhibájukon kívül belekeveredhetnek egy ilyen váltóperbe.

Dijmegállapítási abuzusok. A téves dijmegállapításokról a december havi számban megjelent cikkekre vonatkozólag meg kell állapítanom, hogy 1—2 új munkaerő által tévedésből helytelenül megállapított, de előterjesztésre nyomban orvosolt esettől eltekintve, egyetlen eset sem fordult elő hosszú évi közjegyzői gyakorlatom alatt, melyben a központi királyi járásbiróság ne állapította volna meg törvényszerű módon díjaimat. Ellenkezőleg a cikkiró megállapításaival szemben bizonyítani tudom, hogy a központi királyi járásbiróság hagyatéki osztályának törvényszerű és helyes dijmegállapításait ismételtén a közjegyző hátrányára változtatta meg — a felfolyamodási bíróság a kir. közjegyző meghallgatása nélkül gyakran minden méltányosság ellenére! Ez annál szomorubb, mert a másodfoku határozat ellen perorvoslatnak helye nincs és a kir. közjegyző a birói tévedésből eredő jogsérelem ellen nem védekezhet. Ilyen nyilvánvaló tévedés volt — Pk. XVI. 180677/1923. hagyatéki ügy az elsőfoku bíróság által megállapított alaphagyaték-tárgyalási díjának a felsőbiróság részéről történt leszállítása, amelyben bár a felek hibájából a kir. közjegyzőnek hatszor annyi munkája volt mint más hasonló hagyatéki ügyben, bár felek hibájából ismételtén el-

halasztatott és ismétellen letárgyaltatott a másfél évig huzódó hagyatéki ügy, az elsőfoku bíróság által megállapított 50%-os pótdíjat a felsőbíróság nem találta megállapíthatónak. Ilyen eset a Budapesti kir. Törvényszék, mint felfolyamodási bíróság 21. Pf. 16268/1927/24. számú végzésével végrendelet kihirdetés ügyében hozott következő végzése: „a kir. közjegyző részére megállapított költségeket 93 P. 50 f-ről 29 pengőre szállítja le” a költségek helyes felszámítása a következő: „vitelbér 8 P. bemutatási díj 1½ óra 7 P. 50 f., irásdíja 9 lap 4 P. 50 f., hitelesítési díj 9 lap 9 pengő összesen 29 P.” Nem akarom külön kiemelni, hogy a végrendeletben a rendelkezés tárgyát képező vagyon az 1600 pengőt lényegesen meghaladta. Hogy zárt borítékban közjegyzői letétbe elhelyezett végrendelet bemutatásáról lévén szó, a kir. közjegyzőt a bemutatási díjon kívül, a végrendelet kiszolgáltatásáért járó jegyzőkönyvi díj s a végrendelet másolatainak a kihirdetés után való elkészítésének szüksége folytán legalább a végrendelet másolatok beküldésével kapcsolatosan felmerülő postára adás és portóköltsége megillette volna, hogy a gyakorlat szerint a felek számához mérten hat példányban elkészített másolat közül csak 3 munkadíját állapította meg a bíróság, hanem csupán azt hozom fel ami nyilvánvalóan nem tartható bírói kognitio alá s ez az: hogy Budapest X. kerületéből Kőbányáról 1½ óra alatt a Központi kir. Járásbírósághoz bemenni, ott egy végrendeletet kihirdetni, a jegyzőkönyv elkészültét és aláírását bevárni és újból ki-menni Kőbányára 1 ½ óra alatt nem lehet, hanem ehhez hozzávetőleg 3 óra kell, de még ha 1½ óra alatt lehetne is elvégezni ezt a munkát amint a bírói végzés megállapítja, akkor is másfél órának a közjegyzői díjszabás szerint járó díjazása az első ½ órára 5 P., minden következőre 2 P. 50 f. lévén, másfél órának díja nem 7 P. 50 f., de 10 P. Ilyen bírói lapszusok ellen, amilyen a 21 Pf. 16268/1927/24. számú végzésben előfordult a kir. közjegyző teljesen védtelen! A bíróság ha utólag látja is, hogy a törvény hiányos ismerete folytán tévesen állapította meg a díjat — maga sem helyesbítheti az okozott jogsérelmet. Módját kell tehát ejteni ezért annak, hogy az elsőfoku bíróság végzéseit megváltoztató másodfoku végzés ellen a kir. közjegyzőnek a jogorvoslat módja megadassék, vagy kötelezővé tétessék a felfolyamodási bíróságnak, hogy az elsőfoku bíróság végzését a kir. közjegyző személyes meghallgatása nélkül hátrányára meg ne változathassa. T. B. dr.

Helyreigazítás. Lapunk decemberi számában a 422. lap 6. és 7. sorában dr. Kovaliczky Elek kartársunk cikkében a következő, tollhibából tévesen írott szöveg szerepel. „Az óvásdíj az érték 3%-ában van megállapítva, úgy, hogy a legkisebb óvásdíj 5 sillinget, körülbelül 6 P. 20 fillért tesz ki”. E helyett a helyes szöveg ez: „Az óvásdíj az érték 6 ezrelékében van megállapítva úgy azonban, hogy a legkisebb óvásdíj 5 schillinget körülbelül 4 P. 02 fillért tesz ki.”

Dr. Telman Sándor pécsi kir. közjegyzőhelyettes készülő munkáját *felhívásunkra* a következőkben ismerteti:

A mű két részből és egy függelékből fog állani.

I. rész. Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t. c. és annak módosításai, vagyis az 1912: VII., 1912: LIV. és 1927: IV. törvénycikkre vonatkozó részei. A munkának ez a tulajdonképpeni főrésze, jegyzetekkel és a joggyakorlat bő ismertetésével van ellátva s bár elsősorban az örökösödési eljárásra vonatkozólag felmerülő gyakorlati igényeket óhajtja kielégíteni, ám ezzel a céllal nem láttam ellentétben állónak, hogy helyenként — ahol különböző szempontokból szükségesnek és célszerűnek látszott — az anyagi jog szabályaira és elméleti kérdésekre is kiterjeszkedjem.

II. rész. Az örökösödési eljárásról és annak módosításairól szóló törvények végrehajtása, életbeléptetése és az átmeneti intézkedések tárgyában kiadott rendeletek, illetőleg ezeknek ma még érvényben levő részei, így tehát elsősorban a 43194/1895. I. M. számú rendelet s az azt módosítandó novelláris rendelet, amely még csak ezután fog megjelenni, továbbá a 43195/1895. I. M. számú, a 91.793/1895. számú igazságügyminiszteri, illetőleg belügyminiszteri rendeletek. Ide fog még felvételni az egy székhelyen működő több közjegyző illetékességét szabályozó rendelet s ide szeretném beilleszteni a díjrendelet is. Mivel a díjrendelet minden valószínűség szerint a novella életbeléptetési és végrehajtási rendeleténél jóval később fog megjelenni úgy, hogy annak bevárása esetleg az egész mű kellő időben megjelenését hátráltatná, ezért úgy vélem az érdekeltek óhajának megfelelően járok el akkor, ha a díjrendeletet időnyerés céljából nem a munka első részébe, ahol helye lenne, illeszttem be, hanem a második rész végén fogom közölni, sőt ha a körülmények úgy kívánják a könyvből esetleg egészen ki is hagyom, mert hiszen a díjrendelet mindenki részé-

ről utólag is könnyű szerrel hozzáférhető, illetőleg megszerezhető lesz, a könyv megjelenésével azonban nem késhettem, mert ennek legfőbb célja, hogy még a novella életbeléptetése előtt kellő időben az érdeklődők rendelkezésére álljon s ezeknek az új jogszabályok áttanulmányozásánál forrásul szolgáljon.

A Függelék 4 részből fog állni. Az I. számú függelék tartalmazza a bírósági iratok kézbesítéséről szóló 42300/1914. I. M. számú rendelet kivonatát. Szükségesnek véltem ugyanis ezt a mű keretébe beilleszteni, mert ez a rendelet jelentőségénél fogva az örökösödési eljárásban is sokkal nagyobb figyelmet érdemel, mint amennyit neki rendszerint szentelni szoktak.

II. számú Függelék. Az örökösödés rendkívüli módjai a családi hitbizományokban és az egyházi személyek vagyonában s az ezek tekintetében fennálló eljárási szabályok. Ismertetve vannak itt az anyagi jogszabályok, a családi hitbizomány fogalma, célja, az elsőszülöttségi, iz. —, kor... öröklési szabályok, öröklés a magyarországi róm. kath. főpapok után (a Kollonich-féle egyezmény) — öröklés az alsóbbrendű róm. kath. papok után, — a nem egyesült gör. kel. papság örökösödése, az erdélyi papságra nézve fennálló különös szabályok, továbbá a magyar királyi Igazságügy-miniszternek 1869 évi április hó 7-én kelt rendelete a hitbizományi ügyekben követendő eljárás szabályozása, — m. kir. Igazságügy-miniszternek és a magyar királyi Vallás- és Közoktatásügyi miniszternek 1883. évi 13249. számú rendelete, a kir. adományozásból egyházi javadalmat élvező római és gör. katolikus főpapnak elhalálzásakor a javadalmi törzsvagyonnak elkülönítésére, a javadalmi értékeknek az elhunyt főpap hagyatékából az örökösök s a netáni magánhitelezők igényeit megelőzőleg leendő kiegészítésére, valamint az elhunyt által élvezett javadalomból az elhalálzásakor folyamatban levő évre eső jövedelemnek felosztására nézve követendő eljárás tárgyában, végül a m. kir. Igazságügy-miniszternek és a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszternek 1904. évi P. 107/15 I. M. számú rendelete a végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendű kath. papok hagyatéka tárgyában.

A III. számú Függelék fogja tartalmazni a nemzetközi jogsegélyt örökösödési ügyekben. Ennek első része tartalmaz általános ismertetést s hozza a Békeszerződés (1921. XXXIII. t. c.) vonatkozó rendelkezéseit, külföldön használandó belföldi és belföldön

használandó külföldi okiratok alakszerűségeit. Második része tartalmazza az egyes külföldi államokra vonatkozó adatokat betűrendszerint. (Argentína, Ausztria, Baden, Bolivia, Brit birodalom, Bulgária, Csehszlovákország, Chile, Egyiptom, Északamerikai Egyesült Államok, Franciaország, Görögország, Hawaii szigetek, Japán, Kína, Lengyelország, Marokko, Massachusetts, Mexikó, Németalföld, Német Birodalom, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Paraguay, Peru, Perzsia, Poroszország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlóven Állam, Sziám, Svájc, Szászország, Törökország, Új-Seleand és Uruguay.)

IV. számú Függelék: az örökösödési joggal és örökösödési eljárással összefüggő lényegesebb illetékügyi rendelkezések. A vagyonátruházási illetékről alkotott 1920: XXXIV. t. c. vonatkozó lényegesebb rendelkezései (illetőleg az ennek helyébe lépő hivatalos összeállítás) B. az örökösödési eljárással kapcsolatban gyakrabban előforduló beadványi, jegyzőkönyvi és okirati illetékek.

Céлом az volt, hogy az örökösödési eljárásra vonatkozó és azzal kapcsolatos, szétszórtan található ma érvényes jogszabályok egységes mű keretébe foglaltassanak össze, hogy ezáltal az érdekelt szakemberek adott esetben sok időt rabló keresgéléstől mentesíttessenek. Még mindig nagyon szívesen veszem, ha a Kar részéről felmerülő esetleges újabb kívánságokat értelemre adják, mert jelenleg még módomban áll a művön pótlásokat eszközölni.

Kihirdetett törvények. 1927: XXVI. t.-c. a Törökországgal kötött kereskedelmi egyezmény becikkelyezéséről.

1927: XXVII. t.-c. a Törökországgal kötött letelepedési egyezmény becikkelyezéséről.

1927: XXVIII. t.-c. az Olaszországgal kötött barátsági egyezmény becikkelyezéséről,

1927: XXIX t.-c. a Spitzbergák tárgyában kelt egyezmény becikkelyezéséről.

1927: XXX. t.-c. a trianoni szerződés X. részének alkalmazása tekintetében kötött megállapodás becikkelyezéséről,

1927: XXXI. t.-c. március 15-ének nemzeti ünneppé nyilvánításáról,*

1927: XXXII. t.-c. Kossuth Lajos emlékének törvénybeiktatásáról,

1927: XXXIII. t.-c. az ifjúság védelméről szeszésitalok kiszolgáltatása s szórakozó helyek látogatása terén,

1927: XXXIV. t.-c. a telekkönyvi tulajdon és a tényleges birtoklás között előállott eltérések megszüntetését célzó egyes intézkedésekről.

1927: XXXV. t.-c. a jelzálogjogról¹

1928: I. t.-c. egyes magánjogi pénztartozások bírói érvényesítésének felfüggesztésére, valamint egyes államadósági kötvényekre vonatkozó határidők meghosszabbításáról,²

1928: II. t.-c. a pengőértékkel való kötelező számítással kapcsolatos egyes rendelkezésekről,³

1928: III. t.-c. a vasuti árufuvarozás tárgyában Bernben kötött egyezmény becikkelyezéséről,

1928: IV. t.-c. a vasuti személy- és podgyászfuvarozás tárgyában Bernben kötött egyezmény becikkelyezéséről.

1928: V. t.-c. az iparban, valamint némely más vállalatban foglalkoztatott gyermekek, fiatakorúak és nők védelméről,

1928: VI. t.-c. a közúti gépjárművek közúti célokra való megadóztatásáról.

* E napon tehát váltóóvás nem vehető fel. Ugyanezen törvény hatályon kívül helyezte az 1898: V. t.-c.-nek április 11-ét nemzeti ünneppé nyilvánító rendelkezését, ez utóbbi nap tehát ezután mint nemzeti ünnepnap *nem ünnepnap*.

¹ E törvény ismertetése — helyszüke miatt — legközelebbi számunkra marad.

² V.ö. 1926: XV., 1927: X., 1921: XXVI., 1923: VIII., 1926: IV. t.-c

³ V. ö. különösen 1872: XXXVI t.-c. 4. §., 60. §.

1875: XXXVII. t.-c. — keresk. törvény — 435. §.

1877: XX. t.-c. — gyámi törvény — 82. §. 86. §. 151. §.

1874: XXXV. t.-c. — közjegyzői törvény — 9—11., 43—47., 174.,

1886: VII. — közjegyzői novella — 19., 40., 41.

1881: XVII. t.-c. — csődtörvény — 160. §.

1883: XXV. t.-c. — uzsoratörvény —

1928: VII. t.-c. a záloglevelek és az 1897: XXXII. t.-c. hatálya alá tartozó kötvények biztosítására vonatkozó jogszabályok módosításáról és az ezzel kapcsolatban szükségessé vált intézkedésekről,⁴

Rendeletek. 10.600/1927. M. E. sz. A mezőgazdasági munkások munkaerejének jogosulatlan kihasználásának meggátolásáról szóló 1923. évi XXV. t.-c. 2—14. §-ai hatályának az 1928. évre kiterjesztése. Bud. közl.

156.198/1927. B. M. sz. A közigazgatási eljárásban használható hiteles fordítások a belügyminisztérium fordító osztályának szervezete és a magánfordító irodák működésének szabályozása. Bud. közl.

47.915/1927. I. M. sz. Sárbogárdon új kir. közjegyzői állás rendszeresítése. Bud. közl.

66.271/1927. I. M. sz. Kiskunfélegyházán rendszeresített második közjegyzői állás megszüntetése. Bud. közl.

66.400/1927. I. M. sz. az Egyes kerületi munkásbiztosító pénztárak megszűnése folytán szükséges bírósági intézkedésekről. Bud. közl.

164.517/1927. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámításáról. Bud. közl.

A betegségi s baleseti kötelező biztosításról szóló 1927. évi XXI. t. c. 1928. január hó 1-én életbelépett. E törvény értelmében e naptól kezdve nemre, korra, állampolgárságra tekintet nélkül biztosítási kötelezettség alá esnek a közjegyzői irodák alkalmazottai is, ha azok keresete havi 300 pengőt meg nem halad.

Ezen alkalmazottak folyó évi január hó 8-ig az Országos Munkásbiztosító Intézetnek illetőleg annak helyi szerveinél a munkaadók kötelesek voltak bejelenteni.

A biztosító intézet a munkaadó részére *fizetési jegyzéket* fog kézbesíteni s a járulék utólag postatakarékpénztári befizetési lapon

⁴L. 6. §. mely szerint az 1925. január 1. után bejegyzett zálogjoggal biztosított kölcsön követelések alapján kibocsátott záloglevelek, visszabályozási, talajjavítási kötvények stb. *óvadékképessek*.

(Budapesten 2145 számú postatakarékpénztári csekkszámára) fizetendő.

A törvény 21. §-a szerint a munkaadó a biztosítási kötelezettség alapján őt terhelő járulék felét a biztosításra kötelezett javadalmazásából levonhatja.

1. Gyakorlott **közjegyzőhelyettes**, aki a kiskunfélegyházi második közjegyzői állásban közel másfél évig hivatalból kirendelve működött. — ezen állás megszüntetése folytán további helyettesi alkalmaztatást keres. Dr. Rámer Elek, Kiskunfélegyháza.

2. Gyakorlott, fiatal keresztény **közjegyzőhelyettes** lehetőleg endrősi-dombasi vidéken, vagy nagyobb városban április vagy május havii belépésre helyettesi állást keres. Dr. Debreceny Dezső, Kisvárd.

3. **Közjegyzőhelyettes** 4 évi irodavezető-helyettesi gyakorlattal állást keres.

4. Ügyvéd, 40 éves, nős, családtalan, keresztény, kinek honvédkapitányi nyugdíja van; **közjegyzőhelyettesi** állást keres. Dr. Rapp Lajos, Mohács.

5. Doctor juris, két évi ügyvédi gyakorlattal **közjegyzőhelyettesi** állást keres.

6. Kiváló képzettséggel bíró 32 éves római katolikus utriusque iuris doctor hosszabb közigazgatási gyakorlattal fővárosi **közjegyzői** irodába ajánkozik.

7. Vidéki közjegyző gyakorlott **helyettest** keres.

8. Telekkönyvi ügyekben teljesen jártas, szép írásu nőfien **helyettesi** jelölt, vidéki közjegyzői irodába sürgősen **kerestetik**.

9. **Előnyül is számos állást kereső helyettes, jelölt, segéd-írók és gépirókisasszony** nyilvántartásban.